Бани одам аъзои якдигаранд!

Овози тоҷик

آواز تاجیک

Рӯзнома аз соли 1924 мебарояд

Номҳои пешинаи рӯзнома: «Овози тоҷики камбағал» (соли 1924), «Овози тоҷик» (солҳои 1924-1931), «Ҳақиқати Ӯзбекистон» (солҳои 1931-1940), «Ӯзбекистони сурх» (солҳои 1950-1964), «Ҳақиқати Ӯзбекистон» (солҳои 1964-1991).

РӮЗНОМАИ ОЛИЙ МАҶЛИС ВА ДЕВОНИ ВАЗИРОНИ ҶУМҲУРИЯТИ ӮЗБЕКИСТОН

19 июни соли 2002. Чоршанбе № 46 (12789)

Дар фурӯш нархи озод. Рӯзнома соати 18.30 имзо гардид.

Ҷамъомади комиссияи давлатӣ

Аз 20 июн дар тамоми муассисаҳои таълими олии ҷумҳурият қабули ҳуҷҷати довталабон оғоз меёбад. Ба ҳамин муносибат маҷлиси васеи Комиссияи давлатӣ оид ба қабул ба муассисаҳои таълими Ҷумҳурияти Ӯзбекистон ба амал омад. Дар он ректорони муассисаҳои таълими олӣ, котибони масъули комиссияҳои қабул, кормандони масъули вазорату идораҳои манфиатдор иштирок намуданд.

Дар маҷлис вазифаҳое, ки аз қарори Девони Вазирон аз 4 июни соли 2002 рақами 198 «Дар бораи қабул ба муассисаҳои таълими олии Ҷумҳурияти Ӯзбекистон дар соли таҳсили 2002/2003» бармеоянд, масъалаҳои ташкили қабул дар муассисаҳои таълимӣ, ҳамчунин тайёрии муассисаҳои таълими олӣ ба озмоишҳои тестӣ мавриди муҳокима қарор гирифтанд.

Дар маҷлис ахбори Маркази тести давлатӣ дар бораи тайёрӣ ба озмоишҳои тестӣ шунидаву ҳаматарафа муҳокима гардид.

Зикр ёфт, ки вазорату идораҳое, ки дар тасарруфи худ муассисаҳои таълими олӣ доранд, комиссияҳои қабули муассисаҳои таълими олӣ, ректорон ва котибони масъули комиссияҳои қабул мебояд барои дар савияи баланд гузаштани маъракаи мазкур чораву тадбирҳои заруриро бинанд. Аз он ҷумла, ҳини қабули ҳуҷҷати довталабон ба онҳо ва падару модарони онҳо фароҳам овардани муҳити солим, шароити зарурии таълиму услубӣ, тиббиву маишӣ ва маданиву маърифӣ ба алоҳидагӣ зикр ёфт. Дар ин бобат ректорон ва котибони масъули комиссияҳои қабули муассисаҳои таълимӣ шахсан ҷавобгар буданашон ба алоҳидагӣ ба забон гирифта шуд.

Дар маҷлис ҳамчунин ба шӯъбаҳои махсуси ғоибонаи муассисаҳои таълими олӣ қабул кардани кадрҳои омӯзгоре, ки маълумоти миёнаи махсус доранд, мавриди муҳокима қарор гирифт.

Дар маҷлис ба вазорату идораҳои дахлдор супоришҳои зарурӣ доданд.

(ӮзА).

Пазирой дар қароргоҳи Оқсарой

Президенти Ҷумҳурияти Ӯзбекистон Ислом КАРИМОВ 17 июн дар қароргоҳи Оқсарой вазири умури хориҷаи Ҷумҳурияти Литва Индулис БЕРЗИНШро пазируфт.

Сарвари давлатамон меҳмонро гарму ҷӯшон хайрамақдам гуфта, оид ба рушди муназзамонаи муносибатҳои дуҷониба қаноатмандиро баён сохт.

Ҳаҷми ҳамкории байни мамлакатҳоямон то чӣ андоза афзуданашро аз далелҳои мазкур мушоҳида кардан мумкин аст. Агар соли 1994 ҳаҷми муовизаи мол байни мамлакатҳоямон 13,1 миллион доллари ИМА-ро ташкил дода бошад, соли гузашта нишондиҳандаи мазкур ба 103,4 миллион доллари ИМА расидааст. Ҳоли ҳозир дар мамлакати мо зиёда аз бист корхонаи муштараки ӯзбекистониву латвиягӣ бомуваффақият кор пеш мебаранд.

Ҳарчанд дараҷаи кунунии муносибатҳои мутақобиларо мусбӣ арзёбӣ кардан мумкин аст, вале барои минбаъда рушд бахшидани ҳамкории тиҷоративу иқтисодӣ ва молиявӣ имкониятҳо бисёранд. Ҳангоми мулоқот Президент Ислом Каримов зикр намуд, ки вусъат додани ҳаҷми транзити молҳои Ӯзбекистон тавассути бандарҳои Литва барои ҳар ду ҷониб ҳам муфид мебуд.

Меҳмон ба Президенти мамлакатамон барои пазироии гарму ҷӯшон миннатдорӣ изҳор намуда, зикр кард, ки мақсади сафари ӯ ба Ӯзбекистон иборат аз омӯхтани имкониятҳои рушди минбаъдаи муносибатҳои мутақобила байни мамлакатҳоямон мебошад ва изҳори боварӣ намуд, ки ҳамкорӣ дар оянда боз ҳам вусъати худро пайдо мекунад.

Ҳангоми суҳбат ҳамчунин вазъи муносибатҳои байни Ӯзбекистон ва Литва, масъалаҳои пурзӯр гардондани ҳамкории сиёсӣ, тиҷоративу иқтисодӣ, рушди равобит дар соҳаи коммуникатсияҳои нақлиётӣ мавриди муҳокима қарор гирифтанд. **(ӮзА).**

Маҷлиси комиссияи ҷумҳурӣ

Дар Бекобод маҷлиси Комиссияи ҷумҳурӣ оид ба назорат ва мутобиқати тайёркунӣ ва супурдани оҳанпора, партовҳои маъданҳои сиёҳу ранга ба амал омад. Дар он сарварони вазорату кумитаҳои дахлдор ва ташкилотҳо, ҳамчунин мақомоти минтақавии идоравӣ ва муассисаҳое, ки бо ҷамъовариву супурдани ашёи хоми туфайлии маъданӣ шуғл меварзанд, иштирок намуданд.

Маҷлис таҳти сарпарастии Мушовири давлатии Президенти Ӯзбекистон, раиси комиссия И.Ҷӯрабеков гузашт.

Дар Иттиҳодияи истеҳсолии саҳҳомии «Ӯзметкомбинат» корҳои собитқадамона оиди азнавкоркарди партовҳои маъданҳои сиёҳу ранга барои эҳтиёҷи хоҷагии халқ ва содирот ба иҷро расонда мешаванд. Омили асосии комёбиҳо дар маҳалҳо хуб ба роҳ мондани низоми ҷамъоварии партовҳои истеҳсолӣ ва маишии маъданҳои сиёҳу ранга ва дар мӯҳлати кӯтоҳтарин расонда додани онҳо ба комбинати маъдангудозӣ мебошад.

Баробари ин дар маҷлис зикр ёфт, ки корхонаҳо ва ташкилотҳои ҷудогона супоришҳои дахлдорро иҷро намекунанд. Сабаби он дар ҳамин мебошад, ки бисёр вилоятҳо ва ноҳияҳо ба фаъолият оид ба танзими ҷамъоварии оҳанпора ва партовҳои маъданӣ ва сари вақт ба азнавкоркард фиристодани онҳо диққату эътибори зарурӣ намедиҳанд.

Дар маҷлис тадбирҳо оид ба беҳдошти ҷамъоварии оҳанпораҳо ва маъданҳои сиёҳу ранга ва расонда додани он ба Комбинати маъдангудозии Бекобод андешида шуданд.

(ӮзА).

Фармон ва иҷро

Ба деҳаҳои дурдаст

Пас аз мустақил шудани мамлакатамон барои фароҳам овардани шароити мусоид ба шаҳрвандони деҳаҳои дурдаст низ саъю ҳаракат карда, оиди таъмин будан бо оби ошомиданӣ ва гази табиӣ қарори махсуси Девони Вазирон қабул карда шуд.

Аз ин қулаиҳо алҳол бошандагони деҳаҳое, ки аз маркази шаҳру ноҳияҳо дуртар истиқомат доранд, баҳраманд мегарданд. Хурсандии бошандагони деҳаҳои дурдасти «Сариқамиш» ва «Дамобод»-и ноҳияи Чусти вилояти Намангон ҳадду канор надошт. Аз тарафи мутахассисони шӯъба корхонаи «Вилоятгазтаъминот»-и вилояти Намангон ба деҳаи «Сариқамиш» 5 километр, ба деҳаи «Дамобод» 3 километр хатти гази табиӣ оварда шуд. Дар ин ҷо зиёда аз 75 миллиону 600 ҳазор сӯмина корҳо ба иҷро расиданд.

Маросими тантанавӣ бахшида ба омадани гази табиӣ ба деҳаҳо ид гардид. Зери садои карнаю сурнай мардум ба маркази деҳа ҷамъ омаданд. Ҷамъомадагонро ҳокими ноҳия Т.Рӯзибоев кушода, бо омадани гази табиӣ ҳамагонро муборакбод гуфт.

Куҳансолон Давлатбобо Ӯтанов, Тошпӯлодбобо Аҳмедов, Малика Йӯлдошева, Турдиҷон Исоқоваҳо аз номи ҳамдеҳагон ба сухан баромада, ба ин ғамхориҳо ба Президентамон ва ҳокимони вилоят ва ноҳия миннатдории самимона изҳор карданд.

А.МУРОДОВ.

Дар аксҳо: 1. Оташи газ фурӯзон мегардад. 2. Ҳокими ноҳияи Чуст **Т.РӮЗИБОЕВ** бошандагони деҳаро муборакбод менамояд.

Суратҳо аз они муаллиф.

Сарфаи захираҳои табиӣ

Чӣ гуна идора намудан ва босамар истифода бурдани захираҳои табиӣ ҳамеша кори муҳим ба ҳисоб мерафт. Аз ин рӯ барои боз ҳам босамартар намудани истифода ва идораи онҳо барномаву лоиҳаҳои махсус пиёда карда мешаванд.

Яке аз чунин лоиҳаҳоро Оҷонсии ИМА оид ба тараққиёти байналхалқӣ (ЮСАИД) якҷоя бо Барномаи ташаккули идораи захираҳои табиӣ дар Осиёи Миёна анҷом доданд, ки ба ин муносибат онҳо рӯзи дарҳои кушодро эълон карданд. Дар ноҳияи Пахтаободи вилояти Фарғона чунин як барнома бо таъмин намудани обанборе бо ҷиҳозҳои техникӣ татбиқ гардидааст, ки дар натиҷа чӣ қадар об сарфа шуда, барои кишоварзӣ ва дигар соҳаҳои хоҷагии халқ истифода гардидааст,муайян карда шудааст. Сарфа намудани об на танҳо бо мақсади истифода аз он, балки оқилона кор бурдан барои экология низ аҳамияти бекиёс дорад. Ё фаразан ҳангоми истифода аз газу нафту барқ ва дигар масолеҳи табиӣ аз он бо ҳар роҳ нафъ бурдан мумкин аст, аммо чунон бояд истифода бурд, ки табиат ва муҳити мо бояд аз он зарар набинад.

Чунин роҳҳо ва моделҳои сарфа намудан ва оқилона истифода намудани захираҳои табииро ин барнома фаро гирифтааст, ки минбаъд дар сурати мусоид омадани шароит ҳукуматҳо, идораҳо ва созмонҳои ҷамъиятии ҷумҳуриҳои Осиёи Марказӣ истеҳсоли онҳоро ба роҳ гузоранд, ки намояндагони онҳо дар ин рӯзи дарҳои кушод ҳузур доштанд.

Т.МИРҲАЁЕВ.

Шарҳи рӯзнома

Карзай — Президенти нави Афғонистон

Дар Афғонистон баъди задани зарбаҳои ҳалокатовар ба дастаҳои «Ал-қоида» ва Толибон ҳаёти мӯътадил оҳиста-оҳиста фаро мерасад ва он ба ҷараёнҳои қарор ёфтани сулҳу осоиш дар мамлакат нақши калоне мебозад. Аз он ҷумла, интихобот ба амал омада, вакилон ба Шӯрои куҳансолон — Луи Ҷирга интихоб гардиданд ва онҳо дар маҷлиси аввали худ дар садаи кунунӣ сарвари Ҳукумати муваққатии Афғонистон Ҳамид Карзайро президенти нави мамлакат интихоб карданд. Ба ин вазифа ба ғайр аз Карзай як нафар зан — Масъуда Ҷалол ва яке аз амалдорони ҳукумат — Глем Фаррух Маҷидӣ низ даъвогар буданд. Аз рӯи хабарҳои расонаҳои ахбори оммавӣ маълум мегардад, ки аз се ду ҳиссаи аъзои Луи Ҷирга ба тарафдории Ҳамид Карзай овоз додаанд. Яъне аз 1551 нафар, 1295 аъзои Шӯрои куҳансолон номзадии Карзайро ҷонибдорӣ кардаанд.

Ва ҷараёни мазкур ба осонӣ накӯчид. Чунки дар Афғонистон ба ин вазифа номзадҳои зиёдеро ёфтан мумкин буд. Аз он ҷумла, собиқ шоҳ Зоҳиршоҳ, собиқ Президенти мамлакат Бурҳониддини Раббонӣ, ки дар ин бобат таҷрибаи бойро молик аст, сарвари нави Афғонистон шуданашон мумкин буд. Вале ҳар ду ҳам изҳорот дода, номзадии Ҳамид Карзайро ҷонибдорӣ карданд. Интихоби раиси Луи Ҷирга ҳам ба душворӣ гузашт. Баъди баҳсу мунозираҳои доманадор охир яке аз тарафдорони Карзай Исмоил Қосимёр раиси Луи Ҷирга интихоб гардид.

Яъне дар ҳар ду ҷараёни интихоботи онҳо дар пояи сернамояндагӣ гузашт, ки ба ҷараёнҳои демократӣ пурра ҷавобгӯст. Аз он ҷумла ба вазифаи президентӣ гузоштани номзадии бонувон аз ҳамин гувоҳӣ медиҳад, ки дар Афғонистон ҳаққу ҳуқуқҳои занон аз нав ба роҳ монда, онҳо дар ҳаёти сиёсиву иқтисодӣ ва фарҳангии мамлакат фаъолона ширкат меварзанд.

Акнун ҳукумати нави Афғонистон ташкил карда мешавад ва он дар тӯли 18 моҳ, яъне гузарондани интихоботи умумихалқӣ фаъолият пеш мебарад.

Ғалабаи Микаэлян

Дар Тошканд аз 8 то 16 июн мусобиқаи анъанавии занон аз рӯи теннис тахти унвони «Тошкент-Опен» ба амал омада, иштирокдорони он дар байни ҷуфтҳо ва ҳам яккагон барои ба даст овардани мукофоти он, ки 140 ҳазор доллари ИМА-ро ташкил медод, мубориза бурданд.

Дар мусобиқаи яккаҳо Татяна Пучеки белорусӣ ва Мари-Гаяне Микаэляни швейтсарӣ ба ҳам рӯ ба рӯ гардиданд. Мусобиқа бо ҳисоби якхела ба фоидаи Микаэлян 6\4, 6\4 анҷом ёфт.

Дар ҳарбу зарби ҷуфтҳо бошад, Татяна Перебейниси украинӣ якҷоя бо Татяна Пучеки белорусӣ аз болои ҷуфти Миа Буричи олмонӣ ва Галина Фокинаи россиягӣ бо ҳисоби 7\5 ва 6\2 ғолиб омада, бо ҳамин дар байни ҷуфтҳо пурқувват будани худро намоиш доданд.

Ҳангоми пӯшидашавии мусобиқа, ки ҳокими шаҳри Тошканд Рустам Шоабдураҳмонов, Сассон Какшурӣ ва супервайзери SanexWTATour Энжи Вулкокк иштирок намуданд, Татяна Пучек ва Мари-Гаяне Микаэлян ба ташкилотчиён барои хуб ташкил гардидани мусобиқа миннатдории худро изҳор карданд ва ваъда доданд, ки баъди як сол боз ба Тошканд меоянд.

Ирода дар ҷои шонздаҳум

Иттиҳоди теннисбозони занон рӯйхати беҳтарин варзишгарони ҷаҳонро аз рӯи соҳаи худ эълон намуд. Мувофиқи он хоҳарони теннисбоз Винус ва Серена Уилямси амрикой ду ҷои аввалро ишғол мекунанд. Аз ҷои сеюм намояндаи дигари Амрико Ҷенифер Каприати ҷо пайдо кардааст.

Иштирокдори мусобиқаи финалии пойтахти Австрия, теннисбози ӯзбекистонӣ Ирода Тӯлаганова дар фаъолияти худ бори аввал 1349 хол ҷамъ оварда, аз рӯихати мазкур ҷои шонздаҳумро ишғол намудааст.

(ӮзА).

Дар байни ҳуқуқшиносон

Ба муносибати робитаҳои дипломатии Ӯзбекистону Ҷумҳурии Мисри Араб даҳ сол шуд. Ва ба ин сана, ки ба 50-умин солгарди инқилоби Миср мувофиқ меояд, омодагӣ дар авҷ аст.

Яке аз чунин тадбирҳо дар Институти ҳуқуқшиносии Тошканд ба амал омад, ки дар он мушовири сафоратхонаи Миср, раиси шӯъбаи матбуоти он Раъфат Ассабъа бо донишҷӯёни солҳои аввали донишкада сӯҳбат дошт. Дар он дар бобати таърихи муносибати дипломатӣ ва имрӯзи он сухан рафт.

Шӯъбаи матбуоти сафоратхона инчунин дар ҳамкории воситаҳои ахбори оммавӣ омода намудани кадрҳо, бозомӯзии онҳо саҳми арзанда мегузорад.

Албатта дар мулоқоти дипломат бо донишҷӯён аз хусуси низоми таълим дар Миср, ҷиҳатҳои ба худ хоси он низ сӯҳбат ба амал омад. Қарор гардид, ки ба сабаби таваҷҷӯҳи зиёди донишҷӯён ба ин кишвар дар соли нави хониш дар байни онҳо аз хусуси Ҷумҳурии Мисри Араб озмуне тартиб дода мешавад. Ин қарор бо қаноатмандӣ пазируфта шуд.

Хабарнигори мо.

Диққат, пиёдагард!

Мувофиқи Амри Девони Вазирони Ҷумҳурияти Ӯзбекистон ба мақсади пешгирӣ кардани ҳодисаҳои нақлиёту роҳ бо иштироки пиёдагардон, ҳамчунин таъмини бехавфии ҳаракат дар роҳ аз 15 июн дар мамлакатамон якмоҳагии «Диққат, пиёдагард!» гузаронда мешавад. Дар тадбир тамоми муассисоте, ки ба таъмини бехавфии ҳаракат дар роҳ алоқаманд ҳастанд, иштирок менамоянд.

«Диско — марафон-2002»

Бори дуюм аст, ки диско марафони «Тобистони Леди спид стик» барпо мегардад. Соли ҷорӣ он моҳи июн дар клубҳои пойтахт сурат мегирад.

Дар «Тобистони Леди спид стик-2002», ки дар он ситораҳои санъати ҷумҳурӣ дар чанд марҳала ширкат карда, аз рӯи на танҳо овозхонӣ, балки боулинг, дансинг ва озмоишҳои дигар мусобиқа хоҳанд кард. Дар доираи марафон сартарошон ва пероишгарони сартарошхонаҳои гуногуни Тошканд ҳунари худро намоиш дода метавонанд.

Баъзе аз ин мусобиқаҳо аз саросари ҷумҳурӣ ширкат мекунанд, ки аввал дар марҳалаҳои ибтидой пирӯз гардидаанд.

Диско — марафон 26 июн ба анҷом мерасад.

Т.ИКРОМОВ.

Мубориза ба муқобили иллати хавфнок

Ба муносибати Рӯзи байналхалқии муборизаи зидди нашъамандӣ дар вилояти Андиҷон думоҳагии мубориза ба муқобили ин иллати хавфнок гузаронда мешавад.

Дар тӯли ин вақт дар муассисаҳои таълимӣ, корхонаҳо, маҳаллаҳо, мавзеъҳои истиқоматӣ вохӯриҳо, мулоқотҳо, машварат бо духтурон, ҳуқуқшиносон, намояндагони аҳли ҷамъият, кормандони мақомоти ҳифзи қонуну тартибот ба амал меоянд. Дар хонаҳои фарҳанг ва кинотеатрҳо филмҳои мавзӯӣ ва ҳуҷҷатиро дар бобати ин иллати хавфнок ба ҳукми тамошогарон пешкаш мекунанд.

Кадоме беҳтар ҳунарнамой мекунад?

Ба шарҳамон беҳуда чунин савол нагузоштаем ва ҷавоби ин саволро пеш аз ҳама мухлисон дар натиҷаи ба ҳам муқоиса кардани натиҷаҳои беҳтарин тимҳои ҷаҳон, ки аз қитъаҳои Аврупо, Осиё, Африқо ва Амрико ба Куриёи Ҷанубӣ ва Ҷопон ҷамъ омадаанд, мегӯянд.

Маълум аст, ки дар мусобиқаҳои гурӯҳӣ 32 тими ҷаҳон, ки дар мусобиқаҳои саракунӣ ғолиб омада буданд, баробари соҳибони майдон — Куриёи Ҷанубӣ ва Ҷопон, қаҳрамони ҷаҳон — тими Фаронса дар ҳашт гурӯҳ тақсим гардида, байни ҳам қувва озмуданд ва байни худ 48 вохӯрӣ гузаронда, танҳо даҳтои он якранг анҷом ёфт.

Дар ин мусобиқаҳо 11 нафар футболбоз аз майдон пеш карда, ба даҳҳо футболбозон варақаи зард нишон дода шуданд. Агар дар мусобиқаи байни Камерун-Олмон натиҷаи рекордӣ дар бобати нишон додани варақаи зард нишон дода шуда бошад, баробари ин ду футболбоз аз тимҳои мазкур аз майдон пеш гардиданд. Боз як натиҷаи рекордӣ дар мусобиқаи Куриёву Португалия рух дод. Якбора ду футболбози Португалия аз мусобиқа ронда шуданду он боиси мағлуб гардидани яке аз даъвогарон ба номи қаҳрамони ҷаҳон гардид. Яъне онҳо низ баробари қаҳрамонҳои ҷаҳон—тимҳои Фаронса, Уругвай, Аргентина мусобиқаро пеш аз мӯҳлат тарк намуданд.

Чуноне ки пештар хабар дода будем, мусобиқаҳои ҳаштякфиналӣ низ аз 15 июн оғоз ёфта, дирӯз анҷоми худро ёфтанд. Дар ин марҳалаи мусобиқаҳо шонздаҳ тими беҳтарин байни ҳам қувва озмуданд ва дар байни онҳо аз ҷиҳати миқдор аврупоиён зиёд буданд. Яъне нӯҳ тими қитъаи мазкур мусобиқаҳоро дар ҳаштякфинал давом доданд. Ҳамроҳи онҳо чор тими қитъаи Амрико, ду намояндаи Осиё ва як намояндаи қитъаи Африқо—Сенегал барои роҳхат ба мусобиқаҳои чорякфиналӣ ҳарбу зарбро ба анҷом мерасонанд.

Ва ҳарбу зарбҳои мазкур нишон доданд, ки ба мусобиқоти ҳабдаҳуми ҷаҳон аз рӯи футбол тимҳои аз ҷиҳати иқтидору маҳорат аз ҳамдигар монданӣ надошта омадаанду аз ҳамин сабаб мусобиқаҳо ниҳоят пуршиддат ва шавқовар мегузаранд. Масалан, «мошини немис» танҳо дар дақиқаҳои охирини вохӯрӣ дарвозаи парагваиёнро ишғол карда тавонист. Тими Англия, ки яке аз даъвогарон барои ба даст овардани Ҷоми ҷаҳон мебошад, ҳарифони худ — тими Данияро бо ҳисоби 3:0 мағлуб сохт ва тамоми тӯбҳо дар қисми аввали вохӯрӣ ба дарвозаи ҳариф даромад.

Дар мусобиқаҳои ҳаштякфиналӣ ҳам ҳангомаҳо рух доданд ва бори дигар нишон доданд, ки «майдон ҳамвору тӯб кулула аст». Ва «айбдор»-и ҳангомаи аввал тими Сенегал мебошад, ки дар рӯзи аввали мусобиқот қаҳрамонони ҷаҳон—тими Фаронсаро мағлуб сохта, бо ҳамин барои ба марҳалаи минбаъда роҳхат гирифтани тими мазкур монеъ гардида буд. Сенегалиён бо тими Шветсия рӯ ба рӯ гардид ва ба тактикаи худ содиқ монд. Яъне футболи замонавиро нишон дод, бори дигар исбот намуд, ки ҳамла роҳи беҳтарини ҳимоя мебошад. Ҳисоб дар дақиқаҳои асосии мусобиқа мусовӣ гардид ва танҳо дар вақти иловагӣ сенегалиён ба даровардани «тӯби тиллой» муваффақ гардиданд. Испониён ҳам ҳамон рӯз бо ирландиягиён қувва озмуданд. Азбаски натиҷа якранг буд, довар маҷбур шуд, ғолибро аз рӯи задани тӯбҳои ёздаҳметра муайян созад. Бахти испониён тофт.

Тими Амрико ҳам «муаллифи» ҳангомаи навбатии мусобиқоти ҷаҳон гардид. Онҳо тими нисбатан пурқуввати Мексикаро, ки яке аз даъвогарон ба Ҷоми ҷаҳон ҳисобида мешуд, бо ҳисоби 2:0 мағлуб сохта, онҳоро низ ба хонаашон гуселонид. Тими Бразилия бошад, дар тӯли тамоми қисми якум ва нимаи аввали қисми дуюми бозӣ ба муқовимати сахти белгиягиён дучор омад. Аз ҳамин сабаб ҳисоб кушода нашуд. Вале дар бобати маҳорат таҷрибаи калон доштани бразилиягиён имкон дод, ки дарвозаи ҳарифро ишғол намоянд. Муаллифони тӯбҳо Ривалдо ва Роналдо гардиданду дуюмӣ аз ҷиҳати задани тӯб ба дарвозаи ҳариф ба Мирослав Клозеи олмонӣ расида гирифт. Ҳар ду аз авали мусобиқот то ҳол ба дарвозаи ҳарифон панҷтогӣ тӯб даровардаанд.

Дирӯз мусобиқаҳои байни тимҳои Ҷопон ва Туркия ва Куриёи Ҷанубӣ—соҳибони майдону намояндагони қитъаи Осиё бо тимҳои Туркия ва Итолиё— яке аз даъвогарон ба унвони қаҳрамони ҷаҳон ба амал омад. Туркҳо ғалаба карданд ва бо тими Сенегал дар чорякфинал бо ҳам рӯ ба рӯ хоҳанд гардид. Бозии дуюм азбаски дер тамом шуд, аз ҳамин сабаб натиҷаи онро гуфта натавонистем.

Мусобиқаҳои чорякфиналӣ 21 ва 22 июн ба амал меоянд. Тими Олмон бо ИМА, Испониё бо Куриё ва ё Итолиё, Англия бо Бразилия, Сенегал бо Туркия ба ҳам вохӯрданд. Дар байни онҳо мусобиқаи аз ҳама шавқовару аз ҳама шиддатнок байни тимҳои Англия ва Бразилия хоҳад гузашт. Ва онро бисёр шореҳони варзиш ба мусобиқаи финалӣ шабоҳат медиҳанд ва гуфтаи баъзе башоратгарон дар бобати дар финал ба ҳам рӯ ба рӯ омадани тимҳои мазкур пеш аз мӯҳлат ҷомаи амал пӯшид.

Онҳо дар чорякфинал бо ҳам рӯ ба рӯ омаданд. Имкониятҳои Олмон, Испониё ва Сенегал дар бобати роҳхат гирифтан ба марҳилаи ҳалкунандаи мусобиқаҳо воло арзёбӣ карда мешавад.

Мутахассисон дар айни замон дар байни шонздаҳ тими беҳтарини ҷаҳон будани тимҳои Осиё—Куриёи Ҷанубӣ, Ҷопон, Амрико ва Сенегалро ҳамчун ҳангомаи навбатӣ дар олами футбол шарҳ медиҳанд.

Ҳамин тавр, мусобиқаҳои чорякфинал ҳам дар мекӯбанд. Кадом тим аз онҳо бомуваффақият мегузарад ва кадоме ба тими беҳтарини ҷаҳон мубаддал меёбад? Ҷавоби ин саволҳоро баъди мусобиқаҳои чорякфинал, нимфинал, мусобиқаҳо барои ҷои сеюм ва якум то 30 июн гирифта метавонем ва пешакӣ кӣ қаҳрамони ҷаҳон шуданашро пешгӯӣ кардан аз имкон берун мегардад. Чунки ҳангомаҳо аз паси ҳангома рух медиҳанд.

Т.ЭҲСОН.

Қонуни Ҷумҳурияти Ўзбекистон

Дар бораи партовҳо

Моддаи 1. Мақсад ва вазифаҳои асосии Қонун

Мақсади Қонуни мазкур танзими муносибатҳо дар соҳаи муомила бо партовҳо мебошад.

Вазифаи асосии Қонуни мазкур пешгирӣ кардани таъсири зараровари партовҳо ба ҳаёт ва тандурустии шаҳрвандон, муҳити атроф, кам кардани ҳосилкунии партовҳо ва таъмини оқилона истифода бурдани онҳо дар фаъолияти хоҷагидорӣ мебошад.

Моддаи 2. Мафҳумҳои асосӣ

Дар Қонуни мазкур мафҳумҳои зерин истифода гардидаанд:

муомила бо партовҳо—фаъолиятест, ки бо ба вуҷуд омадан, ҷамъ овардан, нигоҳ доштан, нақл, хокпӯш кардан, азнавкоркард, безарар гардондан ва фурӯши партовҳо алоқаманд мебошад;

обектҳои муомила ба партовҳо—обектҳоеанд, ки барои ҷамъ овардан, нигоҳ доштан, нақл, хокпӯш кардан, азнавкоркард, безарар гардондан ва фурӯши партовҳо алоқаманд мебошанд;

шиносномаи партов—ҳуҷҷатест, ки маҳали баромад ва хусусиятҳои инфиродии партовро тасдиқ менамоянд;

партовҳо—боқимондаҳои ашёи хом, маводҳо, нимфабрикатҳо, дигар маҳсулот ва озуқаанд, ки дар ҷараёни истеҳсол ва ё истеъмол ҳосил гардидаанд ва ҳамчунин молҳое (маҳсулоте) мебошанд, ки қобилияти истеъмолии худро аз даст додаанд;

лимити ҷойгиркунии партовҳо—миқдори ҳаддии партовҳоеанд, ки барои ҷойгир сохтан ба мӯҳлати муайян рухсат дода шудаанд;

обектҳои ҷойгиркунии партовҳо—маҳали махсус ҷудокардаву ҷиҳозонидашуда барои маҳфузият ва хокпӯш кардани партовҳо;

хокпӯш кардани партовҳо — безарар гардондани партовҳо, ки ба пешгирӣ кардани дараҷаи зараровари мол ба муҳити атроф нигаронда шудаанду имконияти минбаъда истифода бурдани ин партовҳоро соқит менамоянд;

маҳфузияти партовҳо — нигоҳ доштани партовҳо дар анборҳои махсус ҷиҳозонидашуда ба мақсади минбаъда ҷалб кардани онҳо ба хокпӯш кардан, азнавкоркард ва безарар гардондан;

безарар гардондани партовҳо — аз партовҳо ҷудо карда гирифтани ҷузъҳои пурарзиш ва ё истифодабарии партовҳо ба сифати ашёи хоми туфайлӣ, сӯзишворӣ, нурӣ ва дигар мақсадҳо;

азнавкоркарди партовҳо — амалӣ гардондани ҷараёнҳои технологии алоқаманди тағйир додани хусусиятҳои ҷисмонӣ, кимёвӣ ва ё биологии партовҳо ба мақсади тайёркунии онҳо ба нигоҳ доштан, нақл ва ё безарар гардондан аз нигоҳи бехавфи экологӣ;

меъёрҳои ба вуҷуд омадани партовҳо — муқаррар кардани миқдори партовҳои шакли мушаххас ва ё истеҳсоли воҳидҳои маҳсулот ва ё воҳидҳои ашёи хоми сарфашаванда;

партовҳои хавфнок — партовҳоеанд, ки дар таркиби худ моддаҳое шомиланд, ки дорои хусусияти як хавфро (зараровар, паҳныкунанда, тарканда ва сӯхтороваранда, қобилияти волои ба муовиза даромадан ва фаъолиятнокии радиактивиро) моликанду ба миқдор ва шакле мавҷуданд, ки бевосита ва ё нерӯгӣ хавфро барои ҳаёт ва тандурустии шаҳрванд, муҳити атроф ҳам мустақилона ва ҳам дар алоқамандӣ бо дигар моддаҳо ба вуҷуд меоваранд.

Моддаи 3. Қонунгузорӣ дар бораи муомила бо партовҳо

Қонунгузорӣ дар бораи муомила бо партовҳо аз Қонуни мазкур ва дигар санадҳои қонунгузорӣ иборат аст.

Қонунгузорӣ дар бораи муомила бо партовҳо ба муносибатҳое, ки бо партовҳо ва пасмондаҳои моддаҳои зараровар, паҳншаванда ба муҳити атроф ва обектҳои обӣ алоқаманд ҳастанд, дахл надорад.

Муносибатро дар соҳаи муомила бо партовҳо дар Ҷумҳурияти Қароқалпоқистон ҳамчунин қонунгузории Ҷумҳурияти Қароқалпоқистон танзим мегардонанд.

Агар шартномаҳои байналхалқии Ҷумҳурияти Ўзбекистон нисбат ба қонунгузории Ҷумҳурияти Ўзбекистон дар бораи муомила бо партовҳо дигар қоидаҳоро пешбинӣ карда бошанд, дар он сурат қоидаҳои шартномаҳои байналхалқӣ истифода мегарданд.

Моддаи 4. Ҳуқуқи амволдорӣ ба партов

Ҳуқуқи амволдорӣ ба партов ба амволдори ашёи хом, мавод, нимфабрикат, дигар маҳсулоту озуқа, ҳамчунин молҳо (маҳсулот) мансуб аст, ки дар натиҷаи истифода бурдани онҳо партовҳо ба вуҷуд омадаанд.

Ҳуқуқи амволдорӣ ба партов ба шахси дигар дар пойгоҳи шартномаи хариду фурӯш, иваз кардан, ҳадя намудан ва ё дигар шартномаҳое гузоштанаш мумкин аст, ки қонун манъ накардааст.

Амволдорӣ партовҳо дар доираи ваколаташ, ки қонунгузорӣ муқаррар кардааст, партовро ихтиёрдорӣ мекунад, истифода мебарад ва ба даст меоварад.

Гузариши ҳуқуқи амволдорӣ ба партов, ҷавобгарӣ барои таъсири зараровари он ҳангоми тағйир ёфтани амволдори қитъаи замине, ки дар он ҷо партов ҷойгир аст, мувофиқи қонунгузорӣ ҳаллу фасл мегардад.

Моддаи 5. Ваколати Девони Вазирони Ҷумҳурияти Ўзбекистон дар соҳаи муомила бо партовҳо

Девони Вазирони Ҷумҳурияти Ўзбекистон:

барномаҳои давлатии муомила бо партовҳоро тасдиқ мекунад ва иҷрои онро таъмин месозад;

тартиби амалӣ гардондани ба ҳисобгирӣ ва назоратро дар соҳаи муомила бо партовҳо муқаррар мекунад;

тартиби пеш бурдани кадастри давлатии маҳали хокпӯш кардан ва безарар гардондани партовҳоро муқаррар месозад;

тартиби таҳия ва тасдиқ намудани меъёрҳоро дар соҳаи муомила бо партовҳо муқаррар мекунад;

тартиби кашонда овардан ва транзити партовҳоро муқаррар мекунад;

тартиби номнавискунии партовҳоро муқаррар мекунад;

феҳристи партовҳои хавфнок ва партовҳо, сарҳади нақлиётии кашондани онҳоро тасдиқ мекунад, ки ба танзимгардонии давлатӣ мансубанд;

масъалаҳои пешкаш кардани қитъаҳои заминро барои хокпӯш кардани партовҳои хавфнок ҳаллу фасл мекунад;

тартиби муомила бо зарфу чизҳои молпечонии ғайридепозитиро муқаррар мекунад;

ҳаҷми додани ҳақро барои ҷойгир сохтани партовҳо муқаррар мекунад;

дигар ваколатҳоро мувофиқи қонунгузорӣ ба ҷо меоварад.

Моддаи 6. Мақомоти махсусан ваколатдоргардидаи давлатӣ дар соҳаи муомила бо партовҳо

Мақомоти махсуси ваколатдори давлатӣ дар соҳаи муомила бо партовҳо инҳо мебошанд:

Кумитаи давлатии Ҷумҳурияти Ўзбекистон оид ба ҳифзи табиат;

Вазорати тандурустии Ҷумҳурияти Ўзбекистон;

Оҷонсии «Ўзкоммунхизмат»-и Ўзбекистон;

Оҷонсӣ оид ба назорат аз болои бехавф пеш бурдани корҳо дар саноат ва назорати кӯҳсор (минбаъда Оҷонсии «Саноатконтехназорат» номида мешавад).

Моддаи 7. Ваколати Кумитаи давлатии Ҷумҳурияти Ўзбекистон оид ба ҳифзи табиат дар соҳаи муомила бо партовҳо

Кумитаи давлатии Ҷумҳурияти Ўзбекистон оид ба ҳифзи табиат:

назорати давлатиро барои риоя намудани талаби қонунгузорӣ дар бораи муомила бо партовҳо амалӣ мегардонад;

фаъолияти мақомоти махсусан ваколатдоргардидаи давлатиро дар соҳаи муомила бо партовҳо мувофиқ месозад;

кадастри давлатии маҳали маҳфузият ва безараргардонии партовҳоро пеш мебарад;

ташкили давлатии экологии корҳои илмиву тадқиқотӣ ва дастовардҳои технологӣ ва ҳуҷҷатҳои лоиҳавиву сметавиро дар соҳаи муомила бо партовҳо мегузаронад;

розигиро ба меъёрҳои муқарраргардидаи ба вуҷуд овардани партовҳо ва обектҳои ҷойгир сохтани онҳо медиҳад;

лимитҳои ҷойгир сохтани партовҳоро тасдиқ мекунад;

дигар ваколатҳоро мувофиқи қонунгузорӣ амалӣ мегардонад.

Моддаи 8. Ваколати Вазорати тандурустии Ҷумҳурияти Ўзбекистон дар соҳаи муомила бо партовҳо

Вазорати тандурустии Ҷумҳурияти Ўзбекистон:

назорати давлатии санитариву эпидемиологиро аз болои риоя кардани меъёрҳо ва қоидаҳои санитарии муқарраргардида ҳини муомила бо партовҳоро амалӣ мегардонад;

тадбирҳоро оид ба ҳифзи ҳаёт ва тандурустии шаҳрвандон аз таъсири зараровари партовҳо муайян мекунад;

хулосаи ташхиси давлатии санитариву гигиениро ба обектҳои муомила бо партовҳо медиҳад;

талабҳои санитариву гигиениро нисбати молҳое, ки аз партовҳо ҳосил мегарданд, муқаррар мекунад ва сертификати гигиениро ба онҳо медиҳад;

таъмини равиширо ҳини муайян кардани дараҷаи хавфнокии партовҳо ба ҳаёт ва тандурустии шаҳрвандон амалӣ мегардонад;

дигар ваколатҳоро мувофиқи қонунгузорӣ амалӣ мегардонад.

Моддаи 9. Ваколати Оҷонсии «Ўзкоммунхизмат»-и Ўзбекистон дар соҳаи муомила бо партовҳо

Оҷонсии «Ўзкоммунхизмат»-и Ўзбекистон:

барномаи давлатии муомила бо партовҳои маиширо таҳия месозад ва барои тасдиқ ба Девони Вазирони Ҷумҳурияти Ўзбекистон мувофиқи тартиби муқарраршуда пешниҳод мекунад;

мониторингро аз болои вазъи ҷамъоварӣ, нақл, азнавкоркард ва безараргардонии партовҳои маишӣ амалӣ мегардонад;

дигар ваколатҳоро мувофиқи қонунгузорӣ амалӣ мегардонад.

Моддаи 10. Ваколати Оҷонсии «Саноатконтехназорат» дар соҳаи муомила бо партовҳо

Оҷонсии «Саноатконтехназорат» инҳоро амалӣ мегардонад:

назорати давлатӣ ва назоратро аз болои баҳисобгирӣ, маҳфузият ва безараргардонии партовҳои истеҳсолоти кӯҳӣ ва азнавкоркард;

назорати давлатиро барои бехавфии радиатсионии партовҳои радиоактивӣ ҳангоми маҳфузият, нақл, безараргардонӣ ва хокпӯш кардани онҳо;

дигар ваколатҳоро мувофиқи қонунгузорӣ.

Моддаи 11. Ваколати мақомоти ҳокимияти давлатӣ дар маҳалҳо дар соҳаи муомила бо партовҳо

Мақомоти маҳалли ҳокимияти давлатӣ:

дар иҷрои барномаҳои умумидавлатии муомила бо партовҳо иштирок менамоянд;

барномаҳои маҳаллии муомила бо партовҳоро тасдиқ мекунанд;

шароитро барои рушди фаъолияти тадбиргарӣ дар соҳаи муомила бо партовҳо фароҳам меоваранд;

масъалаҳои ҷойгир сохтани обектҳои муомила бо партовҳоро дар ҳудуди дахлдор ҳаллу фасл мекунанд;

назоратро аз болои риоя намудани қонунгузорӣ дар соҳаи муомила бо партовҳо амалӣ мегардонад;

ба корхонаҳо дар бобати ҷамъ овардан ва безарар гардондани партовҳо кӯмак мерасонанд;

дигар ваколатҳоро мувофиқи қонунгузорӣ амалӣ мегардонанд.

Моддаи 12. Ваколати мақомоти худидораи шаҳрвандон дар соҳаи муомила бо партовҳо

Мақомоти худидораи шаҳрвандон:

дар ҳаллу фасли масъалаҳои ҷойгир сохтани обектҳои муомила бо партовҳо дар ҳудуди дахлдор иштирок менамоянд;

ба тозакунии санитарии қарияҳои аҳолинишин ва сари вақт додани ҳақ барои ҷамъ овардани партовҳои маишӣ мадад мерасонанд;

назорати ҷамъиятиро аз болои вазъи санитарӣ ва экологии обектҳои муомила бо партовҳо амалӣ мегардонанд;

дигар ваколатҳоро мувофиқи қонунгузорӣ амалӣ мегардонанд.

Моддаи 13. Ҳуқуқҳо ва ӯҳдадориҳои шаҳрвандон дар соҳаи муомила бо партовҳо

Шаҳрвандон ба инҳо ҳуқуқ доранд:

фароҳам овардани шароити бехавф барои ҳаёт ва тандурустиашон ҳангоми муомила бо партовҳо;

мувофиқи тартиби муқарраргардида гирифтани маълумоти пурраву боэътимод дар бораи дар маҳалҳои истиқоматиашон мавҷуд будани миқдори партовҳои хавфнок, бехавфии обектҳои ба лоиҳагирифташуда, сохташаванда ва ҳамчунин обектҳои мавҷудаи муомила бо партовҳо;

иштирок дар муҳокимаи лоиҳаи қарорҳо оид ба сохтмони обектҳои муомила бо партовҳо;

баровардани қусури зараре, ки ба ҳаёт, тандурустӣ ва амволи онҳо дар натиҷаи халалдор шудани қонунгузорӣ дар бораи муомила бо партовҳо расонда шудааст;

иштирок дар амалӣ гардондани назорати ҷамъиятӣ аз болои вазъи санитариву экологии обектҳои муомила бо партовҳо.

Шаҳрвандон ӯҳдадор ҳастанд:

меъёрҳо ва қоидаҳои санитарии муқарраргардида ва дигар талаброн ҳини муомила бо партовҳо риоя намоянд;

мувофиқи тартиби муқарраргардида барои истифода бурдани хизмати корхонаҳо ва ташкилотҳое ҳақ диҳанд, ки ба ҷамъоварии партовҳои маишӣ машғуланд.

Шаҳрвандон мувофиқи қонунгузорӣ дигар ҳуқуқҳо ва ӯҳдадориҳоро дар соҳаи муомила бо партовҳо соҳиб ҳастанд.

Моддаи 14. Ҳуқуқи шахсони ҳуқуқӣ дар соҳаи муомила бо партовҳо

Шахсони ҳуқуқӣ ба инҳо ҳуқуқ доранд:

аз мақомоти махсусан ваколатдоргардидаи давлатӣ дар соҳаи муомилот бо партовҳо мувофиқи тартиби муқарраршуда гирифтани иттилоот дар хусуси меъёрҳо ва қоидаҳои санитарӣ, меъёрҳои экологӣ дар соҳаи муомила бо партовҳо;

маҳфузияти партовҳо дар обектҳои ҷойгирсозии партовҳо мувофиқи меъёрҳо ва қоидаҳои санитарии нигоҳ доштани ҳудуд;

ба мақомоти махсусан ваколатдоргардидаи давлатӣ дар соҳаи муомила бо партовҳо, мақомоти ҳокимияти давлатӣ дар маҳалҳо пешкаш кардани таклифҳои алоқаманди ҷойгир сохтан, ба лоиҳа гирифтан, сохтмон ва истифодабарии обектҳои муомила бо партовҳо;

иштирок дар таҳияи барномаи давлатии муомила бо партовҳо;

баровардани қусури зараре, ки ба вай дигар шахсон дар натиҷаи муомила ба партовҳо расондаанд.

шахсони ҳуқуқӣ дигар ҳуқуқҳоро дар соҳаи муомила бо партовҳо мувофиқи қонунгузорӣ доранд.

Моддаи 15. Ӯҳдадориҳои шахсони ҳуқуқӣ дар соҳаи муомила бо партовҳо

шахсони ҳуқуқӣ ӯҳдадор ҳастанд:

меъёрҳо ва қоидаҳои санитарӣ, меъёрҳои экологиро дар соҳаи муомила бо партовҳо риоя намоянд;

партовҳоро ба ҳисоб гиранд, ҳисоботро дар бораи онҳо мувофиқи пешбиникардаи қонунгузорӣ пешкаш намоянд;

мувофиқи тартиби муқарраргардида дараҷаи хавфнокии партовҳоро ба ҳаёт ва тандурустии шаҳрвандон, муҳити атроф муайян кунанд;

лоиҳаи меъёрҳои ба вуҷуд овардани партовҳо ва лимитҳои ҷойгир сохтани партовҳоро таҳия созанд;

ҷамъ овардан, ба таври зарурӣ нигоҳ доштан ва роҳ нагузоштан ба маҳву вайрон шудани партовҳоеро таъмин созанд, ки арзиши захиравӣ доранду ба безараргардонӣ мансуб мебошанд;

ба ҳам омехта шудани партовҳо дар мавридҳое, ки технологияи истеҳсолот пешбинӣ кардаанд, роҳ нагузоранд;

ба нигоҳ доштан, азнавкоркард, безараргардонӣ ва хокпӯш кардани партовҳо дар маҳалҳо ва обектҳои ғайрирасмӣ роҳ нагузоранд;

назоратро аз болои вазъи санитариву экологии амволдорони обектҳои ҷойгир сохтани партовҳо амалӣ гардонанд;

корҳоро оид ба рекултиватсияи халалдоршавии қитъаҳои замин ҳини муомила бо партовҳо амалӣ гардонанд;

тадбирҳои маҷмӯъгиро барои безараргардонии ҳатталимкони партовҳо, фурӯхтану ба дигар шахси ҳуқуқӣ ва ҷисмоние, ки бо ҷамъ овардан, нигоҳ доштан, безараргардонии партовҳо машғуланд, вогузоранда, ҳамчунин таъмини бехавфии экологии хокпӯш кардани партовҳоеро андешанд, ки ба безараргардонӣ мансуб нестанд;

мувофиқи тартиби муқарраргардида ба мақомоти ҳокимияти давлатӣ дар маҳалҳо, мақомоти махсусан ваколатдоргардидаи давлатӣ дар соҳаи муомилот ба партовҳо иттилоотро дар мавриди ғайрирасмӣ расидани партовҳо ба муҳити атроф ва тадбирҳои дар ин бобат андешидашуда пешкаш намоянд;

мувофиқи тартиби муқарраргардида ҳақро барои ҷойгир сохтани партовҳо диҳанд:

зарареро, ки ба ҳаёт, тандурустӣ ва амволи шаҳрвандон, муҳити атроф, шахсони ҷисмонӣ дар натиҷаи муомила бо партовҳо расидааст, бароранд.

шахсони ҳуқуқӣ дигар ӯҳдадориҳоро дар соҳаи муомила бо партовҳо мувофиқи қонунгузорӣ доранд.

Моддаи 16. Ҳуқуқ ва ӯҳдадориҳои тадбиргарони инфиродӣ дар соҳаи муомила бо партовҳо

Тадбиргарони инфиродӣ дар соҳаи муомила бо партовҳо ҳуқуқҳо ва ӯҳдадориҳоеро соҳибанд, ки Қонуни мазкур барои шахсони ҳуқуқӣ пешбинӣ кардааст.

Моддаи 17. Таъмини бехавфӣ ҳангоми муомила бо партовҳо

Фаъолияти шахсони ҳуқуқӣ дар соҳаи муомила бо партовҳо бояд бехавфии ҳаёт ва тандурустии шаҳрвандон ва муҳити атрофро таъмин намояд.

Фаъолияти шахсони ҳуқуқӣ ҳангоми халалдор шудани талабҳои қонунгузорӣ дар бораи муомила бо партовҳо, ки ба ҳаёт ва тандурустии шаҳрвандон ва ё муҳити атроф зарар мерасонанд, дар мавриди ба вуҷуд омадани партовҳои хавфнок ҳини набудани имкониятҳои техникӣ ва дигар имкониятҳои таъмини бехавфӣ ба ҳаёт, тандурустии шаҳрвандон, муҳити атроф маҳдуд гардиданашон, боздоштанашон ва қатъ гардиданашон мувофиқи тартиби муқарраргардида мумкин аст.

Моддаи 18. Меъёрҳо дар соҳаи муомила бо партовҳо

Ба мақсади таъмини ҳифзи ҳаёт ва тандурустии шаҳрвандон, муҳити атроф, ки кам кардани ба вуҷуд омадани партовҳо меъёрҳои ба вуҷуд овардани партовҳо ва лимитҳои ҷойгир сохтани партовҳо таҳия мегардад.

Меъёрҳои ба вуҷуд овардани партовҳо аз тарафи шахсони ҳуқуқӣ таҳия мегардад ва бо ризомандӣ бо мақомоти махсусан ваколатдоргардидаи давлатӣ дар соҳаи муомила бо партовҳо тасдиқ мегардад.

Лимитҳои ҷойгир сохтани партовҳо аз тарафи шахсони ҳуқуқӣ таҳия мегардад ва аз ҷониби мақомоти махсусан ваколатдоргардидаи давлатӣ дар соҳаи муомила ба партовҳо тасдиқ карда мешавад.

Тартиби таҳия ва тасдиқ намудани меъёрҳои ба вуҷуд овардани партовҳо ва лимитҳои ҷойгир сохтани партовҳоро қонунгузорӣ муқаррар мекунад.

Моддаи 19. Сертификати экологии партовҳо

Партовҳое, ки обекти хариду фурӯш, ҷараёнҳои содиротиву воридотианд, ҳамчунин партовҳои ҳавфноке, ки ба нақл мансубанд, бояд сертификатсияи экологиро мувофиқи меъёрҳо ва қоидаҳои санитарӣ, меъёрҳои экологӣ дар соҳаи муомила бо партовҳо гузаранд ва аз рӯи натиҷаҳои он ба амволдории партовҳо сертификати экологӣ дода мешавад.

Тартиби сертификатсияи экологиро қонунгузорӣ муқаррар мекунанд.

Моддаи 20. Нақли партовҳои хавфнок

Нақли партовҳои хавфнок тавассути таҷҳизоти махсус ва кӯмаки воситаҳои нақлиётӣ ҳангоми мавҷуд будани сертификати экологии партовҳо ва рухсатномае амалӣ гардонда мешавад, ки мувофиқи тартиби муқарраркардаи қонунгузорӣ дода мешаванд.

Ҷавобгарӣ барои бехавфии кашондани партовҳои хавфнок дар зиммаи ташкилоти нақлиётӣ мебошад.

Моддаи 21. Овардани партовҳо

Ба ҳудуди Ҷумҳурияти Ўзбекистон овардани партовҳо, аз он ҷумла, навъи дилхоҳи партовҳои радиоактивии баромадаш хориҷӣ ба мақсади маҳфузият ва хокпӯш кардан манъ карда мешавад. Мувофиқи тартибе, ки қонунгузорӣ муқаррар кардааст, овардани партовҳо танҳо барои азнавкоркард ва безараргардонӣ, баробари таъмини шарти бехавфӣ ба ҳаёт ва тандурустии шаҳрвандон, муҳити атроф рухсат дода мешавад.

Моддаи 22. Талабҳо нисбати маҳфузият ва хокпӯш кардани партовҳо

Нигоҳ доштани партовҳо мувофиқи меъёрҳо ва қоидаҳои санитарӣ, талабҳои бехавфии экологӣ ва усулҳое амалӣ гардонда мешавад, ки оқилона истифода бурдани партовҳо ва ё вогузоштани онҳоро ба дигар шахсон таъмин месозад.

Маҳали нигоҳ доштани партовҳо (ба ғайр аз партовҳои хавфнок) мақомоти ҳокимияти давлатӣ дар маҳалҳо мувофиқи тартибе муайян карда мешавад, ки қонунгузорӣ муқаррар сохтааст.

Ба хокпӯш кардани партовҳое, ки барои безараргардонии онҳо дар Ҷумҳурияти Ўзбекистон технологияи дахлдор мавҷуд аст, роҳ гузошта намешавад.

Нигоҳ доштан ва хокпӯш кардани партовҳо дар замини қарияҳои аҳолинишин, таъминоти ҳифзи табиат, солимгардонӣ, рекреатсионӣ ва таърихиву фарҳангӣ, дар қад-қади минтақаҳои ҳифзи об ва минтақаи ҳифзи санитарии обектҳои об, дар дигар маҳалҳое, ки дар он ҷо ба саломатӣ ва тандурустии шаҳрвандон хавф ба вуҷуд оварданаш мумкин аст, ҳамчунин дар ҳудудҳо ва обектҳои табиии махсусан ҳифзшаванда манъ карда мешавад.

Хокпӯшкунии партовҳо ба қаъри замин дар мавридҳои истисной аз рӯи натиҷаҳои тадқиқи махсус баробари риоя намудани талабҳо оид ба таъмини бехавфии ҳаёт ва тандурустии шаҳрвандон, муҳити атроф, нигоҳ доштани захираҳои табиӣ роҳ дода мешавад.

Моддаи 23. Ҳақ барои ҷойгир сохтани партовҳо

Барои ҷойгир сохтани партовҳо дар маҳалҳои махсусан ҷудогардида ва ҷиҳозонидашуда ҳақ ситонда мешавад.

Ҳаҷми ҳақ мувофиқи тартиби муқарраргардида дар пойгоҳи лимитҳои ҷойгир сохтани партовҳо вобаста аз дараҷаи хавфнокии онҳо ба ҳаёт ва тандурустии шаҳрвандону муҳити атроф муайян карда мешавад.

Моддаи 24. Рағбатноксозии фаъолият оид ба безараргардонии партовҳо ва кам шудани ба вуҷуд омадани онҳо

Шахсони ҳуқуқӣ ва ҷисмоние, ки технологияҳои самти кам кардани ҳосилкунии партовҳо ва безараргардонии онҳоро таҳия месозанду татбиқ мекунанд, корхона ва сеххҳои истеҳсоли таҷҳизот, безараргардонии партовҳоро созмон додаанд, бо иштироки самъӣ дар бобати бо маблағ фарогирии тадбирҳо оид ба безараргардонии партовҳо ва кам кардани ҳосил шудани онҳо иштирок менамоянд, имтиёз мувофиқи қонунгузорӣ пешкаш карда мешавад.

Мақомоти ҳокимияти давлатӣ дар маҳалҳо дар доираи ваколати худ тадбирҳои иловагиро дар бобати рағбатноксозии фаъолият оиди безараргардонии партовҳо ва кам кардани ба вуҷуд овардани онҳо андешида метавонанд.

Моддаи 25. Бо маблағ фарогирии тадбирҳо оид ба безараргардонии партовҳо ва кам кардани ҳосилнокии онҳо

Бо маблағ фарогирии тадбирҳо оид ба безараргардонии партовҳо ва кам кардани ҳосил шудани онҳо аз ҳисоби маблағи амволдори партовҳо амалӣ гардонда мешавад. Барои бо маблағ фарогирии тадбирҳои мазкур маблағҳои бунёдҳои ҳифзи табиат, бунёдҳои ғайрибуҷавӣ, аъзобадалии ихтиёрии шахсони ҳуқуқиву ҷисмонӣ, ҳамчунин маблағҳои Буҷаи давлатии Ҷумҳурияти Ўзбекистон ҷалб гардиданашон мумкин аст.

Моддаи 26. Баҳисобгирии давлатии партовҳо

Баҳисобгирии давлатии партовҳое, ки кашонда оварда мешаванд, бурда мешаванд, миқдоран ба вуҷудоянда дар ҳудуди Ҷумҳурияти Ўзбекистон, ҳамчунин транзитӣ мансубанд.

Шакли ҳисоботи омории давлатиро дар бораи партовҳо, тартиби пешкаш кардани онро Вазорати меҳиқтисодиёт ва омори Ҷумҳурияти Ўзбекистон тасдиқ менамоянд.

Моддаи 27. Бо шиноснома фарогирии партовҳо

Партовҳое, ки дар ҳудуди Ҷумҳурияти Ўзбекистон ҳосил мегарданд, ба шиносномакунӣ мансубанд.

Шиносномаи партовҳоро шахси ҳуқуқӣ ба ҳар як намуди партов алоҳида тартиб медиҳад. Дар мавриди тағйир ёфтани хусусиятҳои инфиродии партове, ки бо истеҳсоли технология алоқаманд аст, ба шиносномаи партов тағйироту иловаҳо дохил карда мешаванд.

Тартиби бо шиноснома фарогирии партовҳоро қонунгузорӣ муқаррар мекунад.

Моддаи 28. Кадастри давлатии маҳалли хокпӯшу безараргардонии партовҳо

Ба мақсади таъмини ҷамъ овардан, азнавкоркард, нигоҳ доштан ва таҳлили иттилоот оиди маҳали хокпӯшу безараргардонии партовҳо кадастри давлатии маҳалли хокпӯш кардан ва безараргардонии партовҳое, ки хусусиятҳои миқдорӣ ва сифатии партовҳоро моликанд, иттилооти дар бораи муомила бо онҳо ва тадбирҳо оид ба кам кардани дараҷаи хавфнокии онҳо пеш бурда мешавад.

Кадастри давлатии маҳалли хокпӯш кардан ва безараргардонии партовҳо мувофиқи тартибе пеш бурда мешавад, ки қонунгузорӣ муқаррар кардааст.

Моддаи 29. Ҳаллу фасли баҳсу мунозираҳо

Баҳсу мунозираҳо дар соҳаи муомила бо партовҳо мувофиқи тартибе ҳаллу фасл карда мешавад, ки қонунгузорӣ муқаррар кардааст.

Моддаи 30. Ҷавобгарӣ барои халалдор кардани қонунгузорӣ дар бораи муомила бо партовҳо

Шахсоне, ки дар халалдор кардани қонунгузорӣ дар бораи муомила бо партовҳо айбдор ҳисобида мешаванд, мувофиқи тартиби муқарраргардида ба ҷавобгарӣ кашида мешаванд.

Президенти Ҷумҳурияти Ўзбекистон И. КАРИМОВ.

шаҳри Тошканд,

5 апрели соли 2002.

Қарори Олий Маҷлиси Ҷумҳурияти Ўзбекистон

Дар хусуси тартиби эътибор пайдо кардани Қонуни Ҷумҳурияти Ўзбекистон «Дар бораи партовҳо»

Олий Маҷлиси Ҷумҳурияти Ўзбекистон қарор мекунад:

1. Қонуни Ҷумҳурияти Ўзбекистон «Дар бораи партовҳо» аз рӯзи эълон гардиданаш эътибор дорад.

2. Ба Девони Вазирони Ҷумҳурияти Ўзбекистон супурда шавад, ки қарорҳои ҳукуматро ба Қонуни Ҷумҳурияти Ўзбекистон «Дар бораи партовҳо» мувофиқ гардонад, аз нав дида баромадан ва беэътибор донистани санадҳои меъёрии вазоратҳо, кумитаҳои давлатӣ ва идораҳоеро таъмин созад, ки бар хилофи Қонуни мазкур мебошанд.

Раиси Олий Маҷлиси Ҷумҳурияти Ўзбекистон Э.ХАЛИЛОВ.

шаҳри Тошканд, 5 апрели соли 2002.

Шарҳи рӯзнома

Муносибатҳои нав

Қонуни Ҷумҳурияти Ўзбекистон «Дар бораи партовҳо», ки иҷлосияи ҳаштуми Олий Маҷлис даъвати дуюм қабул кардааст, асосҳои ҳуқуқӣ, ташкилӣ ва иқтисодиро дар бар гирифта, муносибатҳоро дар соҳаи муомила бо партовҳо танзим мегардонад. Мақсад, вазифаҳо ва аҳамияти ин қонун аз чӣ иборат аст?

Барои дарёфти ҷавоби ин савол лозим меояд, ки ҳар як моддаи он бо назари дақиқ таҳлил ёбад, мафҳумҳое баррасӣ карда шаванд, ки муносибатҳои навро дар соҳаи мазкур пешбинӣ кардаанд.

Пеш аз ҳама умдагии қонуни мазкур дар ҷиҳати иқтисодӣ ва ҳифзи муҳити атроф зоҳир мегардад. Чунки дар мамлакатамон ҳар сол ба ҳисоби миёна беш аз сад миллион тонна партовҳои истеҳсолӣ ва маишӣ ҳосил мегарданду азнавкоркарду безарар гардондан ва ба манфиати хоҷагии халқ истифода бурдани онҳо аҳамияти фавқулодда муҳим дорад. Ва пайваста афзудани партовҳо хавфи экологиро ба вуҷуд меоваранд. Аз ҳамин сабаб қисми зиёди онҳоро ба сифати партов дар кишоварзӣ истифода бурдан мумкин аст ва қабул гардидани қонуни мазкур имконият медиҳад, ки корҳо дар ин бобат доманадор гарданд. Чунки он пеш аз ҳама масъулиятро баланд мебардорад, ҷавобгариро барои беҳуда ҳосил шудани партовҳо пурзӯр гардондааст. Вазъи безараргардонии партовҳо ҳам беҳбудиро металабад. Дар айни замон пайдо кардани ҳуқуқи амволдорӣ ба партов низ муносибатро ба ин соҳа ба куллӣ тағйир хоҳад дод.

Бо назардошти муаммову камбудиҳои дар соҳаи мазкур ба амаломада Қонуни мазкур қабул гардид, ки масъалаҳои муносибат бо партовҳоро танзим мегардонад.

Дар бораи аҳамияти Қонуни мазкур оиди ҳифзи муҳити атроф бисёр ҳарф задан мумкин аст. Чунки дар шароити иқтисодиёти бозоргонӣ механизми иқтисодии фаъолияти ҳифзи табиат аҳамияти калон касб мекунад. Ва он дар қонун таҳкими худро ёфтааст. Пеш аз ҳама ҷорӣ гардидани усулияти пулакӣ будани ҷойгир сохтани партовҳо аҳамияти калон дорад, ки дар амалияи ҷаҳонӣ васеъ истифода бурда мешавад. Баробари ин дараҷаи ҳақдиҳӣ ба миқдори ҷойгиркунии партовҳо, дараҷаи хавфнокӣ ва ба ҳудуди экологӣ чӣ тавр таъсир расонданы онҳо вобаста буданаш яке аз таъсирбахшии қонун мебошад. Баъдан бо қонун ҷорӣ гардидани асосҳои рағбатноксозии фаъолияти безараргардонии партовҳо, додани маблағ аз рӯи безараргардонии онҳо аз ҳисоби истеҳсолгари маҳсулот ва амволдорони партовҳо низ аҳамияти калон дорад ва масъулиятро дар ин бобат хеле баланд мебардораду барои бештар ҳосил шудани партовҳо дар истеҳсолот ва партовҳои истеъмолӣ монеъ мегардад. Зеро соҳиби партов акнун барои ин навъи фаъолияти худ аз ҷайби худ пул медиҳад ва азбаски механизми пулакӣ дар ин бобат ҷорӣ мегардад, бе ягон шакку шубҳа ба кам шудани партовҳо мусоидат мекунаду аз он ҳам худи истеҳсолгар, ҳам истеъмолгар ва ҳам атрофиён, алалхусус муҳити атроф фоидаи калон мебинад.

Дар бобати баланд гардидани масъулият бо қонун ҷорӣ гардидани як қатор меъёрҳо, аз он ҷумла амалӣ гардондани назорат аз болои партовҳо, пеш бурдани ҳисобу китоби давлатии онҳо, кадастри давлатии маҳалли хокпӯш кардану безараргардонии партовҳо, ҷорӣ кардани шиносномаи партовҳо низ аҳамияти калон дорад. Чунки бо ҳамин васила айбдоронро ёфтан ва ҷазои иқтисодӣ додан ба осонӣ мекӯҷад.

Дар қонун аз рӯи воҳиди ашёи хом ҳосил гардидани партов низ меъёри муҳим ба ҳисоб меравад. Он пеш аз ҳама барои сарфакорона истифода бурдани ашёи хом мусоидат кунад, дар навбати худ пеши роҳи ҳосил шудани ҳар гуна партовҳои зиёдатиро мебандад.

Агар дар хусуси вазифаву ӯҳдадориҳо сухан равад, дар он сурат дар моддаҳои қонун дар ин бобат масъалаҳои мушаххас пеш гузошта шудаанд. Алалхусус, вазифаву ӯҳдадориҳои Девони Вазирон, Кумитаи давлатии ҳифзи табиат, Оҷонсӣ оид ба назорат аз болои бехавф пеш бурдани корҳо дар саноат ва назорати кӯҳканӣ дар соҳаи муомила бо партовҳо возеҳу равшан баён шудаанд. Вазифаву ӯҳдадориҳои шахсони ҷисмонӣ ва ҳуқуқӣ ҳам аниқ муайян гаштаанд. Қатъан риоя намудани меъёру қоидаҳои санитарӣ барои шаҳрвандон вазифаи аз ҳама муҳим муайян гардидааст. Ба зиммаи шахсони ҳуқуқӣ бошад, на танҳо вазифаи таҳияи лоиҳаи лимитҳо оиди ҷойгиркунии партовҳо, балки меъёрҳои ба вуҷуд овардани онҳо низ гузошта шудааст. Ба онҳо рухсат дода намешавад, ки дар маҳалҳои рухсатдоданашуда азнавкоркард, безараргардонӣ ва хокпӯш кардани партовҳоро гузаронанд. Қонун ба тадбиргарони инфиродӣ низ талабҳои зиёдеро пеш гузоштааст ва он аз вазифаву ӯҳдадориҳое, ки ба зиммаи шахсони ҳуқуқӣ гузошта шудаанд, қариб фарқ намекунад.

Бо сертификати экологӣ фаро гирифтани партовҳо низ аҳамияти калон касб мекунад. Ва он нисбати партовҳои хавфноке истифода бурда мешавад, ки танҳо барои кашонда бурдан мансуб мебошанд.

Аз ҳама муҳимаш моддаҳои қонун ба талабу меъёрҳои қонунҳои Ҷумҳурияти Ўзбекистон «Дар бораи ҳифзи табиат», «Дар бораи ҳудудҳои махсусан ҳифзшавандаи табиӣ» ва Кодекси замини Ўзбекистон мос гардонда шудаанд.

Дар ҷараёни таҳияи қонуни мазкур таҷрибаи қонунофарии мамлакатҳои хориҷӣ, аз қабили Британиёи Кабир, Олмон, Фаронса ва дигарон истифода бурда шудааст ва он меъёрҳои байналхалқиро дар бар гирифтааст. Ҷумҳурияти Ўзбекистон соли 1996 ба Конвенсияи Базел «Дар бораи назорат аз болои кашондани партовҳои хавфнок қад-қади сарҳад ва халос шудан аз онҳо» ҳамроҳ гардидааст ва нуктаҳои қонуни нав «Дар бораи партовҳо» аз ин рӯ ба амалияи ҷаҳонии меъёри танзими партовҳо мувофиқ гардонда шудаасту ба талаби байналхалқӣ пурра мувофиқат мекунаду пеш аз ҳама дар бобати пешгирӣ кардани таъсири зараровари партовҳо ба ҳаёту тансиҳҳатии шаҳрвандон ва муҳити атроф нақши калонеро мебозад.

Алқисса, қонун қабул гардид ва он эътибор пайдо кард. Акнун вазифаи муҳим дар амале татбиқ кардан, риоя намудан ба ҳар як нуктаву моддаҳои он мебошад. Дар он сурат бешак таъсири зараровари партовҳо ба ҳаёту тансиҳҳатии шаҳрвандон ва муҳити атроф аз байн бардошта мешаваду саравал ба дарозумрии ҳар якеамон мусоидат менамояд. Баробари ин дараҷаи ҳосилшавии партовҳо паст гардида, азнавкоркард, безараргардонии онҳо пурзӯр шуда, партовҳо ба фоидаи ҷамъият истифода хоҳанд гардид. Муносибатҳои нави дар қонуни нав пешбинигардида пеш аз ҳама масъулияту ҷавобгариро баланд мебардоранд.

Дилҳои шикаста
ё худ қисмати талхи як шоири форсигӯ, ки дар Ҳинд ба сар бурда

Шаб аз нисф гузаштааст, шаҳр низ гӯё хуфта, вале Нурмуҳаммади Зиё бедораст. Рахти хоб густурдан ва дароз кашидан дар гӯшаи хаёли ӯ нест, хаёли дарҳамашро чизи дигаре банд кард: худоё, чи рӯзҳое ба сарам омад?

Оре, якбора рӯзҳои сахт омаданд ба сарам.

Чанд рӯз пеш духтари ягонаашро ба хок супурд. Духтареро, ки бояд ба шавҳар медод. Имрӯз шавҳаршавандаи духтараш низ ба ногоҳ қазо кард. Ва Нурмуҳаммади Зиё аз домодшаванда ҳам, ки ӯро падарвор дӯст медошт, бо як ҷаҳон дарду алами ҷигарсӯз билкул ҷудо гардид. Хок ба сари сахташ, акнун кӣ дорад дар ин ҷаҳон? Кӣ?

Ҷамолиддин Муҳаммадро ду сол ин ҷониб мешинохт. Вай домодшаванда, аслан зодаи Шероз буда, дар Ҳинд зиндагӣ мекард. Бо тахаллуси Урфӣ шеърҳо мегуфт. Шеърҳои баланд мегуфт.

Ду сол ҳамнамак буданд. Ба даргоҳаш бисёр меомад, чун фарзанд ӯро эҳтиром мекард. Бо вуҷуди он ки чун шоири маъруф шинохта шуда ва мавриди таваҷҷӯҳи хоссаи ҳукмдоре чун Акбар қарор дошт, бо фурӯтанӣ ва садоқатмандии ба ҷавонмардони асил хос хизмати даргоҳи вай мекард. Ва дар дили ӯ хоҳише рӯ зад, ки Ҷамолиддинро ба домодӣ пазирад. Духтари ягонааш Наргис низ сазовори вай...

Э, воҳ, ҳамааш барбод рафт!

Рӯйдоде, ки ақл бовар намекунад: Ҷамолиддин косаи таом аз дасти Наргис гирифту бо майли тамом ошамид. Ошамиду... баъди фурсате якбора ҳолаш бад шуда, бесаранҷом аз ҷо хеста, афтид, боз талвосаи хестан кард. Наргис ҳолати ӯ дида, тарсид. Ва фарёдзанон назди падар, ки дар маъвои хосааш машғули мутолиа буд, рафт:

«Падар, зуд бошед, ки он кас... »

Табиб низ омад, ба муолиҷа пардохт. Гуфт, ки заҳр хӯрдааст. Осмон гӯё ба сари духтару падар фурӯ рехт: «Наход? Э вой, э, дод... Ин кори кӣ? Кори кӣ шуданаш мумкин, э худо»!

Ҷамолиддин қай кард. Вале заҳр, аз афт, ба дилу ҷигараш чандон кора накарда, ки ҳолаш бас нохуб бошад ҳам, намурд. Чанд рӯз бистарӣ гашт. Вале Наргис... Наргис, ки баногоҳ аз чунин рӯй гирифтани кор сахт, хеле сахт ба таҳлука афтода ва худро сабабгор ҳис мекард, баъди ду рӯз... Хуноб шуд, дили Нурмуҳаммад Зиё, зардоб шуд ҷигараш, аз ғами фарзанди якто, ки дар ҳамон шабу рӯзҳо нияти ба шавҳар додани ӯ дошт.

Ҷамолиддини аз асорати заҳр бистарӣ, ки акнун саҳл ҳолаш беҳ менигарист, баъди шунидани марги ногаҳонии Наргис бадтар ба гирдоби ҳоли ногувор печид. Хобу хӯрро билкул аз ёд бурда ва фақат оҳ мекашиду оҳ.

❁❁❁

Субҳи барвақт, ҳамин, ки Нурмуҳаммади Зиё баъди адои намози бомдод аз сари ҷойнамоз мехест, дар тиқ—тиқ садо баровард. Рафта кушоду Ҷамолиддинро дид, дар як ҳолати аҷиб изтиробзада, ларзнок, вомонда. ..

—Падар гуфт... Ҷамолиддин, ҳине нигоҳи ғамандудаш ба Нурмуҳаммад афтод, — ман... Ҳамаашро фаҳмидам, ҳамаашро. Наргис, бечора... Вай бегуноҳ!

Ва дар ҳолате, ки сели ашк аз дидааш равон буд, худро ба оғӯши соҳиби хона, ки ягона ғамхор ва ягона муттакои рӯзгораш дар мулки мусофирӣ буд, афканду аз ҳуш рафт.

— Бачам, бачаҷон — бо меҳру навозиш ӯро ба бар кашид Нурмуҳаммад ва чун дид ҳолаш нохуб, бо азобе бардошта, ба хона даровард. Зуд ҷогаҳ андохту хобонд, дар ҳолате, ки ҳама чиз пеши назараш дарҳам — барҳам мешуд.

— Писар, писарам — мегуфт Нурмуҳаммад, бо меҳри падарӣ сару рӯи Ҷамолиддин сила намуда, —равшантар гап зан, чиро фаҳмидӣ?

Вале Ҷамолиддин дигар чашм накушода, суханҳое мегуфт, ки номаҳфум буданд. Дили дар қабзаи ҳаяҷон тапандаи Нурмуҳаммад тангтар мешуду илтиҷо мекард: — Нафаҳмидам бачам, Бачаякам...

Ҷамолиддин базӯр ва ларзанда дар оғӯши Нурмуҳаммад хаёле як «Наргис» гуфту дигар, дареғо, сухан нагуфта монд.

Гирён - гирён аз хона баромад вай, то аз ин хусус ба наздикон хабар диҳад. Ба ҳоли ӯ дили ҳама месӯхт. Чун падару фарзанд будани ҳардуро ҳама медонистанд. Огоҳ низ буданд аз дилу ниятти онҳо. Вале он ду ба мурод нарасиданд. Наргис рафт. Аз паси ӯ Ҷамолиддин. Гӯри Наргиси номурод ҳанӯз хушк нашуда қабри наве дар гӯристони Лоҳур пайдо гашт. Ҳамин будааст тақдири азал, ҳамқисматӣ бо Наргис дар дунёи фонӣ насиб накард. Он насиб кард, ки паҳлӯи хокҷои ӯ ба хоби абадӣ равад. Вале ин «ҳамсоягӣ» низ, ба бахти бадаш чандон дер напоид. Фармоне шуд, ки устухонҳои ӯро кофта, аз Лоҳур ба қабристони Наҷаф баранд. Ин фармони яке аз ҳамватанони худи Ҷамолиддин Мир Собири Исфаҳонӣ.

❁❁❁

Онҳое, ки аз Мовароуннаҳр ба Эрону Афғонистон озими Ҳинд шудаанд, кам набудааст. Ҳиндустон ба мусофирон, ки миёнашон аҳли илму эҷод кам набуданд, аз оғӯши гарми хеш паноҳ медод, вале мусофирӣ осон нест. Зумрае дар мусофират зиндагии ғарибона доштанд. Ва агар шеър мегуфтанд, чакидаҳояш бӯи ғам медод.

Нурмуҳаммади Зиё ҳарчанд Лоҳурист, гузаштагонаш аз Бухорои Шариф. Қадри ҳол, қудрат ба тавоноӣ, ки дошт, нисбати мусофироне, ки дар Ҳинд зиндагӣ ихтиёр карда, рӯзгори нобасомоне доштанд, беларво набуд. Хоссатан ба онҳое, ки аз Бухорову Самарқанд, бо чашми дигар менигарист, ҳадди имкон кӯмак мекард. Ва аҳли Мовароуннаҳр, ки қисмат онҳоро ба мулки Ҳинд оварда, дар шахси ӯ то ҷое пушту паноҳи хеш медиданд.

Вале ситорааш ба ҷавоне, ки аз Шероз буда, бештар рост омад. Ӯро, ки шеърҳои хуб мегуфту ҷавони хуб буданаш низ аз чашму рӯ, хӯю хислат ва рафтору кирдори ҳамаҷонибааш аён шуда меистад, бештар нағз дид.

Ҷавонро, ки Урфӣ тахаллус ихтиёр карда буд, Нурмуҳаммади Зиё бо суханварони давр Файзии Даканӣ ва Ҳаким Абулфатҳи Гелонӣ шинос намуд. Шиносоӣ бо суханварони маъруф, ки Маликушшуарои дарбори Акбар буданд, ба шоири ҷавон тавфиқ бахшид. Ӯ низ ба дарбор роҳ ёфт. Ва ҳукмрони замон ба вай таваҷҷӯҳ кард. Урфиро низ, қатори дигар сухангустарони дарбор Акбар ҳамроҳ ба сафарҳо мебурд.

Нурмуҳаммад танҳо як духтар дошт — Наргис. Бе модар ӯро калон кард. Ба воя расонд. Акнун ғами он дошт, бо номи нек ӯро ба шавҳар диҳад. Шабу рӯз худо мегуфт, ба Наргис оне, ки ҳамқисмат мешавад, қобил бошаду мӯъмин, бо ақлу боидрок. Ва баъди он ки бо урфӣ аз наздик шинос шуд, орзуе шукуфт дар ҳастиаш, ки канӣ акнун Наргисаш бо ӯ...

Баъде, ки Урфӣ аз сафари Кашмир баргашт, Нурмуҳаммад, бо сад андеша, уқдаи розу армонҳои ниҳон пеши ӯ кушод: — Як духтар дорам, номаш Наргис... Гар маъқул шуморад...

Ҷавон бо дарки он ки пушту паноҳаш чӣ матлабе дорад, аз ғояти шарм сурх шуд, сар ба зер афканд. Чӣ гуфтани худ намедонист.

— Аз шумо некиҳои зиёд дидам... — гуфт ӯ ниҳоят.

— Некӣ ба некӯвон карда, арзи сипосашон шунидан бахт, — бо лабханд даҳон кушод Нурмуҳаммад ва афзуд: — Чун дидам, ки нексириштед, орзуе пайдо шуд дар дилам, ки агар хуб гӯед, шуморо ба фарзандӣ қабул кунам.

— Ташаккур — баъди сукунате ларзон овоз баровард Урфӣ, ки сахт ба ҳаяҷон омада буд.

Лекин Урфӣ ҳанӯз Наргисро надида ҳарчанд борҳо ба даргоҳи Нурмуҳаммад рафт ва хизматаш кардааст. Ӯ чӣ духтарест? Зебо, боақл? Рафту, худо нахоста «бедавое» бошад? Не, духтари Нурмуҳаммад барин шахси бануру ботаровват бояд. ..

Ва рӯзе Наргисро дид, ки ӯ як моҳҷабине. Дил бой дод. Ва ҳастиаш лабрези умеду орзуҳои наҷиб, акнун ба даргоҳи онҳо зуд—зуд мерафт. Духтар низ ба ӯ таваҷҷӯҳ кард...

Наргис ҳам шеър мегуфт. Ва баъде, ки ба ин ҳамватани Ҳофизи Шероз ихлос кард, бештар ва ба сӯзтар шеър мегуфтагӣ шуд. Баҳори эҷоди Урфӣ низ бо шарофати наздикӣ бо он зебогули Лоҳурӣ гул - гул мешукуфт.

Лутфат камари китоб бишкаст,
Дилро таби изтироб бишкаст.
Бадмасти май остин барафканд,
Паймонаи офтоб бишкаст.
Гуфтӣ, ки дилат шикастаи кист,
Дар зери лабам ҷавоб бишкаст.
Урфӣ, дили мо чу турраи ёр,
Дар панҷаи печутоб бишкаст.

Бо ҳис кардани он ки миёни Ҷамолиддину Наргис дилгармиест, дили пурорзуи падар ширин метапид. Баъди он Ҷамолиддинро, ки чун узви оилааш шуда буд, гарму самимитар мепазируфт ва саъй мекард, бо ӯ аз пештара ҳам наздиктар бошад. Ҷавон низ самимияти соҳибхонаро пай бурда, худро озодтар ҳис мекард. Ва ҳар ду, то ҷое, озоду бепарда он чӣ дар дил доштанд, баъзан изҳор менамуданд.

Бо лабханди шармолуде рӯзе Урфӣ гуфт:

(Давомаш дар саҳифаи 4.)

Ба пешвози ёздаҳсолагии истиқлолият

Болта ОРТИҚЗОДА

САРФАГАРИ САРИ ОТАШДОН

Қисса

(Аввалаш дар шумораҳои гузашта)

ТАВБА

Лутфия, ки ба қавле бегоҳӣ парида буд, чоштгоҳӣ чашмонашро базӯр кушода хест. Сараш хум барин вазнин, сахт дард мекард. Ҷуссааш ҳам сангро мемонд. Дилаш сип - сиёҳ, хӯрок намекашид. То бегоҳӣ ба омадани шавҳараш умедвор буд. Аммо Ҳасанҷон наомад. Бачаҳояшро ҳам нафиристод. Бегоҳӣ, баъди торик шудан биниашро кашида худаш омад. Вале шавҳар ӯро ба даргоҳаш намонд. Баъди ҳамин кашокаш, ҷанҷоли оилавӣ сар шуд.

Лутфия аввал ба милиса, сонӣ ба суду прокурор, ҳатто ба ҳоким ҳам рафта арз намуд. Остонаи дари онҳоро охурча кард. Вале об хӯрдагӣ барин манфиат надид. Ҳамаи онҳо бо як забон мегуфтанд, ки «шумо ба назди комитет, фаъолони маҳалла равед. Чунин корҳоро онҳо мебинанд. Байни худ маслиҳат карда, ба дардатон марҳам мешаванд».

Лутфия дид, ки намешудагӣ барин. Вай пеш аз ҳама аз домани комитет, фаъолони маҳалла маҳкам дошт. Таваллою зорӣ намуд, ки ба миён даромада, онҳоро оштӣ кунонанд. Дигар арақ наменӯшад.

Онҳо ҷамъ шуда ба хонаи Ҳасанҷон меомаданд. Ду тарафро ба ифоқа оварданӣ мешуданд.

— Бародарон, — мегуфт Ҳасанҷон. — Ман фарзанди мӯъмину мусулмонам, ба хотири ду писарам, ба ҳамин қадараш тоб овардам, бас. Зани пиёниста, зани арақхӯрро ба даргоҳам намемонам. Чор тарафаш қибла, ба кӯҷое равад, рафтан гирад.

Кӯшишҳои Лутфия беҳуда рафтанд. Фаъолони маҳалла ҳам оҳиста-оҳиста беларво шуданд. Дар ин миён Лутфия роҳи навро пеш гирифт. Вай мошин бурда, дар набудани падарашон бачаҳояшро зӯран duздида омад. Гумон кард, ки бегоҳӣ падарашон кофта меояду бо ҳамин байнашон кушода мешавад. Лекин нашуд. Лутфия бехабар монд. Бачаҳо шабона ба назди падарашон гурехта рафтанд. Ин гапу корҳоро шунида, сардораш Лутфияро аз кор холӣ кард. «Ҳоло худаш ба тарбия мӯҳтоҷ будааст», — мегуфт мудири мориф. — Мо нафаҳмида ба вай тарбияи бачаҳои мардумро супоридаем. Ин хелаш намешавад. Ба ҷои дигар равад».

Лутфия баъди ҳамин якбора рӯҳафтода гардида, ба чор тараф даву ғеҷ карданро бас кард. Ба кӯча намебаромад. Ба назди дугонаҳояш намерафт. Дугонаҳояш ҳам намеомаданд. Фақат дар хонаи модараш менишаст. Гоҳ сукут мекард, гоҳ дар диван пару шуда мехобид.

— Лутфия, Лутфия, — ӯро аз хоб бедор кард муаллима. — Хез, бевақтӣ хоб накун, духтарам. Хосият надорад. Кас вазнин мешавад.

Лутфия одами касал барин базӯр аз ҷояш хест. Устодаш ӯро дар паҳлӯяш шинонд.

— Акнун бароям ҳеҷ кадомаш фарқе надорад, муаллимаҷон, — маъюс буд Лутфия, — фақат якто роҳ мондааст. Сарамро гирифта ба тарафе мераваму худамро ба ягон чоҳи бетаг меандозам, ки роҳи баромадаш набошад. Баъди ҳамин на зиндаамро, на мурдаамро кофта меёбанд. Беному нишон меравам.

— Ту чиҳо гуфта истодаӣ, Лутфия? — сари ӯро навозишкорона сила мекард муаллима. — «Дунё ба умед, шайтон ноумед», духтарам. Насиб бошад, хурд мешавему калон мешавему роҳи ҳаллашро меёбем. Як шартам ҳамин, ки ту ба гуфтаҳоям розӣ мешавӣ.

— Ман розӣ шавам ҳам шавҳарам розӣ намешавад-дия, муаллимаҷон, — оби дида мерехт Лутфия. — Акнун фаҳмидам, ки вай ҳақ, ғалаба кард. Дар ҳама ҷо гапаш мегузарад. Ба ман касе эътибор намедиҳад. Ҳатто бисёриашон аз ман нафрат мекунанд.

— Ба ин тарафҳояш корат набошад, — дили ӯро мебардошт муаллима. — Насиб бошад, мебинӣ. Донаи нор барин ду фарзанд доретон. Шайтон аз гарданаш мефуроядду худо ба дилаш раҳм меандозад.

Ҳамин тариқа, аз байн як ҳафта гузашт. Гаштирӯзӣ буд. Ба ҳавлии Ҳасанҷон як гурӯҳ одамони гузари ҳамсоя, ки дар байнашон муаллимаву раиси комитети маҳалла буд, ҳозир шуданд. Ҳасанҷон онҳоро дар рӯи ҳавлӣ бо писаронаш пешвоз гирифт. Як гурӯҳ одамони маҳаллаи худаш ҳам омаданд. Ба ғайр аз аъзоёни комитету фаъолон, ки имрӯз бисёртар метобиданд, пири ришдарозе меистод, ки ду чашм аз тарафи муқобил намеканд. Аммо Ҳасанҷон парвое надошт. Вай ба ин гуна одамҷамъшавиҳо, баҳсу талошҳо одат карда буду медонист, ки бисёрии онҳо панду насиҳат мекунанд. Баъзеашон ӯро бо роҳи қонуну қоидаҳо тарсонданӣ мешуданд. Вале ҳеҷ кадомаш фоида набахшид. Ноумед шуда мерафтанд.

Инак, муаллима чанд қадам партофта пеш баромад. Вай ҳозиронро як-як аз назар гузаронд. Ҳамаро ба оромӣ, ба хомӯшӣ даъват намуд. Садое шунида намешуд.

— Падарон, модарони азиз, — гуфт муаллима, — агар хато накунам, ба ҳамин ҳавлӣ бори ҳафтум омада истодаем. Меоему ду тараф ҳам ба ҷавонон панду насиҳат мекунем. Аммо таъсир намебахшад. Баъди чанд рӯз боз меоем. Боз меравем. Ду сол боз аҳвол ҳамин. Биёетон, ин дафъа корамонро дигар хел карда, суханро ба худи гунаҳкор медиҳем. Канӣ, Лутфия, ба миёнатар баро, духтарам. Туро ҳама бинанд, гуфтаҳоятро шунаванд.

Лутфия ҷасорат пайдо карда, ба миёнаҷо баромад, чи хеле ки мегӯянд, худованд ба вай далерии ғайричашмдошт доду забонаш ҳам гӯё гардид, чинда-чинда гап мезад.

— Падарон, модарон, додарони азиз, — гуфт вай. — Дар пеши шумоён ба ҳамаи гуноҳҳоям иқрор мешавам. Тавба кардам! Тавба кардам!!

— Ин гапҳои кӯҳнаро мон, Лутфия, — заҳрханда намуд Ҳасанҷон. — То имрӯз сад маротиба тавба кардӣ, ба гуфтаҳоят бовар намекунам!

— Номи худоро ба миён мегузорам, одамон! — вай боз ба издиҳом рӯ овард. — Ба гуфтаҳоям бовар кунетон! Гашта нӯшокиро ба даҳонам намегирам. Агар боз арақ хӯрам, ба ҳамин ду фарзандам модарӣ накунам!

Издиҳом якбора ба ҷунбиш омад. Мардум ғалоғула бардоштанд. Лутфия хун-хун мегирист. Худашро ҳеҷ дошта наметавонист. Ашки чашмонаш борони сел барин мерехтанд. «Авф! Авф карданаш даркор!» мегуфтанд бисёрии одамон. — Ҳамин вақт пири кӯҳансоли маҳалла чанд қадам пеш баромад. Ришаш барф барин сап-сафеди дароз буд. Ба худаш бисёр мезебид.

— Синнам ба наваду се расид, Ҳасанҷон, — гуфт вай. — Чунин тавбаи сахти занро бори аввал мешунавам. Худованди карим ҳам бандаҳои тавба кардагиашро мебахшад. Занатон ду фарзандашро ба миён гузошта тавба кард. Шумо ҳам...

Гуфтаҳои муаллима рост баромаданд. Дар дили Ҳасанҷон якбора нармӣ пайдо шуд. Бачаҳо низ модарашонро ёд карда буданд. Дуяшон ҳам дартоз омада ба гардани Лутфия часпиданд. Ӯро ба пешгоҳи ҳавлӣ, ба сӯи хонаашон кашола мекарданд. Мардум ба пушт гашта, оҳиста - ҳиста пароканда шуданд.

МӮЙСАРГИРОН

Офтоб-хола дар пешайвони шишабандии Салоҳиддин менишаст. Дар наздаш ғарами калони малафаҳо буд. Вай онҳоро ба рангҳояшон нигоҳ карда, тӯп-тӯпкунон мепечонд. Аз онҳо дастархони қуроқ тайёр карданӣ буд.

Ҳамин вақт аз берун келини аз ҳама хурдӣ даромад. Дар як даст ду тугунча, дар дасти дигар писараш Абдуллоҷон буд. Офтоб-хола ҷаста аз ҷояш хест. Келинашро оғӯш намуда, тугунчаҳоро аз дасташ гирифт. Дуяшон рӯ ба рӯ нишастанд.

— Монда шуда чӣ овардед, келинҷон? — пурсид Офтоб-хола.

— Дирӯз мурғи марҷонамонро куштем, — гуфт дар ҷавоб келин. — Дили писаратон ба шумо кашол шуд. Аз тӯшаш як пораза овардам. Пухта мехӯред.

— Инаш чӣ? — боз пурсид Офтоб-хола.

— Инаш хурмои Арабистон, — гуфта фаҳмонд ӯ. — Як ронандаи шиносашон аз Эрон овардааст. Табаррукӣ.

(Давом дорад.)

Кори таълиму тарбия вазифаи ҳамагон аст

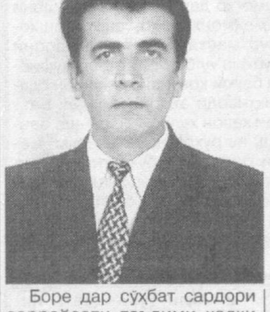

Муаррифнома:

Бобоев АҲМАД соли 1955 дар ноҳияи Сариосиё таваллуд шудааст. Соли 1976 факултаи таърихи Донишгоҳи омӯзгории ба номи Қ. Ҷӯраеви Душанбешаҳрро хатм кардааст.

Муддати зиёд дар мактаби миёнаи рақами 7-и ноҳияи Сариосиё омӯзгор ва директори таълимгоҳи номбурда буд. Соли 1992 барои хизматҳои шоёнаш дар соҳаи мактабу маориф унвони «Ходими хизмат нишондодаи маорифи халқи Ҷумҳурияти Ӯзбекистон» қадр шудааст. Соли 2001 ба муносибати 10-солагии мустақилияти Ӯзбекистон бо нишони 10-солагии Мустақилият» тақдир карда шудааст. Аз соли 1999 мудири шӯъбаи таълими халқи ноҳияи Сариосиё аст, соҳиби 7 фарзанд мебошад.

Боре дар сӯҳбат сардори сарраёсати таълими халқи вилоят Саодат Иноятова ба мо иброз намуд, ки таълиму тарбия махсусан дар ноҳияҳои Бойсун, Сариосиё ва Узун хеле ба роҳ монда шудааст. Мавсуф илова намуд, ки агар роҳбарон ва мутасаддиёни дигар ноҳияҳо ба мисли ноҳияҳои номбурда дар кори таълиму тарбия ҷонсӯз бошанд, мо бегуфтугӯ дар миқёси Ҷумҳурӣ ба комёбиҳои баланд ноил мегардем. Қобили қайд аст, ки бештарини муштариёни рӯзномаи «Овози тоҷик» дар ҳамин ноҳияҳои номбурда хизмат мекунанд. Чанде қабл аз ин паёмнигори мо бо мудири шӯъбаи маорифи халқи ноҳияи Сариосиё Аҳмад Бобоев бо чанд суол муроҷиат намуд. Ва инак фишурдаи онро пешкаши шумо мегардонем.

— Аҳмадака воқеан ҳам кори таълиму тарбия дар ноҳияи Сариосиё шоёни таҳсин аст. Дар ин бора андешаҳои шуморо фаҳмидан мехостем.

— Бояд ба шумо арз кунам, ки кори таълиму тарбия ин кори ҳамагон аст. Бояд дар ин соҳа дастҷамъона саъй намоем. Аз ин хотир пешрафту комёбиҳои мо аз ҳама вобастагӣ дорад. Акнун меоем дар сари кору бори соҳаи таълиму тарбия дар ноҳияи Сариосиё. Дар ноҳияи мо 68 мактаби таълими ҳамагонӣ мавҷуд аст, ки дар он 2 ҳазору 717 омӯзгор барои тарбияи беш аз 39 ҳазор хонанда машғуланд. Соли ҷорӣ дар олимпиадаи вилоятӣ 51 нафар хонандаи мактабҳои ноҳияи мо иштирок намуданд. 23 нафари онҳо дар ин озмун ҷойҳои сазоворро ишғол намуданд. Чунончӣ, Хайринисо Ботирова аз забони немисӣ, Дилдора Абдуллоева аз забони русӣ, Гулрухсор Зоирова аз забону адабиёти тоҷик ҷойҳои аввалро сазовор гаштанд. Хонандагон Лобар Мелибоева аз фанни нақшакашӣ, Искандар Мирзоев ва Алиҷон Эшмаматов аз фанни забон ва адабиёти ӯзбек, Фазлиддин Сафаров аз фанни география, Гулчеҳра Болтаева аз фанни ҳуқуқшиносӣ, Фурқат Назаров аз фанни информатика ҷойҳои хубро ба даст оварданд. Донишу малакаи хонандагони мактабҳои мо дар вилоят 48,3 фоизро ташкил медиҳад, ки ин дар нисбати дигар ноҳияҳо хеле баланд аст. Дар соли хониши 2001-2002 хонандагоне, ки ба мактабҳои олӣ ҳуҷҷат супориданд, 90 фоизи онҳо ба номи баланди донишҷӯ мушарраф гаштанд. Қобили қайд аст, ки беш аз 10 нафар хонандае, ки ба донишгоҳҳои ҷумҳурӣ дохил шуданд, холҳои баландро ба даст оварданд.

— Агар саҳв накунем, маорифчиён ҳоло дар остонаи бахши дуюми дастури миллии тайёр кардани кадрҳо қарор доранд. Ва дар роҳи амалӣ гаштани ин ҳуҷҷати муҳим чӣ корҳо ба сомон расонида мешавад?

— Воқеан ҳам мо дар зинаи дуюми тайёр кардани кадрҳои миллӣ кор пеш мебарем.

Дар ин зина мо бояд чӣ корҳоро дар амал татбиқ кунем? Корҳоеро,ки дар зинаи аввал иҷро намуда будем, бояд идома диҳем. Мазмун ва мундариҷаи таълимро аз бунёдаш ислоҳ намоем. Ва дар ин бора соли 1997 фармони Президенти ҷумҳуриамон низ баромада буд. Дар ин фармон гуфта мешавад, ки кори таълиму тарбияро ҳамаҷониба чуқур дар амал тадбиқ намудан лозим. Ғояи миллӣ ва мақсадҳои истиқлолро ба хонандагон фаҳмонем. Базаи таълим, китобҳои дарсӣ, таълимгоҳҳои хонандагони болаёқатро ташкил намоем. Маркази забономӯзӣ васеъ ба роҳ монда шавад. Ҳоло дар роҳи татбиқи ин корҳо дар ноҳияи мо ҳамаи шароитҳо мавҷуданд. Масалан, дар ноҳия аввалин дар вилоят «маркази забономӯзӣ» ташкил карда шудааст. Марказ номбурдаро муаллимаи забони инглисӣ Гулнора Ниёзова роҳбарӣ мекунад. Дар ин ҷо беш аз 100 нафар хонанда забони инглисиро меомӯзанд. Дар бораи тарбияи хонандагони иқтидорнок соли 1991 аввалин бор дар шаҳраки Шарғун мактаб-интернат ташкил карда шуда буд. Ҳар сол хонандагони ин таълимгоҳ дар донишгоҳҳои ҷумҳурӣ бемалол дохил мешаванд.

Чанд нафар ҳар сол аз ҳисоби ҷамъияти «Аксел» дар кишвари Амрико таҳсил мекунанд.

Дар бораи китобҳои дарсӣ агар сухан равад, дар ин бора ҳаминро гуфтаниам, ки мо бо ёрии ташкилотҳои ҳомӣ ва кӯмаки шахсони саховатпеша ва дигар ташкилоту муассисаҳо 83 фоизи хонандагонро бо китобҳои дарсӣ таъмин намудаем.

— Дар пешрафти кори таълиму тарбия омӯзгорони боистеъдод ҳиссаи босазо доранд. Чӣ мешуд, ки дар ин сӯҳбат номи чанд тани онҳоро ба забон меовардед?

— Воқеан ҳам дар ноҳияи мо омӯзгорони боистеъдод ва мураббиёни шоиста хеле зиёданд.

Масалан боғча-мактаби рақами 2, ки Шарофат Ҳӯҷанова роҳбарӣ мекунаад, дар ҷумҳуриамон назир надорад. Ё ки кору фаъолияти Омӯзгори хизматнишондодаи ҷумҳурият, муаллими физика Абдуҷаббор Фаттоев шоёни таҳсин аст. Дар тӯли фаъолияташ ин омӯзгори шоиста садҳо хонандаро тарбия намуда ба воя расонидааст. Ман метавонам номҳои муаллимон Робия Орифова, Мунаввар Ҳасанов, мудири маркази методикаи таълими ноҳия Давлатбой Маҳмудов, муаллимаи забони инглисӣ Васила Абдуллоева ва дигаронро бо ифтихор ба забон оварам.

Мусоҳиб Нуралии РАҶАБ, паёмнигори «Овози тоҷик» дар вилояти Сурхондарё.

Савдои музоядаи навбатӣ

Мувофиқи нақшае, ки дар Биржаи ҷумҳурии молу ашёи хоми Ӯзбекистон тасдиқ гардидааст, дар ин ҷо дар тӯли ду ҳафта як бор савдои музоядаи махсус аз рӯи фурӯхтани захираҳои моддиву ашёи хом ба намояндагони соҳибкории хурду миёна гузаронда мешавад.

Ба савдои навбатӣ Ширкати саҳҳомии «Ӯзулгуржисавдо» ва терминали гумрукии «Сирғалиӯлгуржисавдо» ба фурӯш қубурҳои фӯлодини нақли газ, тунукаҳои сафед, тахтачаҳои руҳӣ, симҳои хордорро гузоштанд. Маҳсули дасти кормандони Иттиҳодияи истеҳсолии саҳҳомии «Ӯзметкомбинат»-ро тадбиргарон бештар харид намуданд. Ҳамаи 70 тоннаи он аз пешбинигардида бо нархи зиёд фурӯхта шуд. Беш аз 42 тонна қубурҳои фӯлодии нақли гази қутрашон гуногун ба фурӯш рафт.

Савдои махсуси музояда барои тадбиргарон, намояндагони соҳибкории хурду миёна на танҳо дар Тошканд, балки бахшҳои Биржаи ҷумҳурии молу ашёи хоми Ӯзбекистон низ гузаронда мешаванд. Масалан, аз аввали сол дар Ҷумҳурияти Қароқалпоқистон 11 савдои музояда гузаронда шуда, дар онҳо 71,6 миллион сӯмина маҳсулот фурӯхта шуд. Дар вилояти Намангон муовизаи 9 савдои музояда 91,2 миллион сӯмро ташкил дод.

Умуман соли ҷорӣ 49 савдои музоядаи махсус гузаронда шуд,ки дар он ба андозаи 393,1 миллион сӯм захираҳои моддиву ашёи хомро фурӯхтанд.

❁❁❁

Ба қарибӣ ташкилоти махсуси «Ӯзауксионсавдо» савдои музоядаи навбатиро оид ба фурӯши маҳсулоти баландликвидӣ ба ширкатҳо ва фирмаҳои хориҷӣ ба ивази асъори озодтабодул гузаронд. Номгӯи молҳо 7 ададро ташкил дода, дар он ба андозаи зиёда аз 2 миллион доллари ИМА маҳсулот ба фурӯш рафт.

Аз он ҷумла, 1700 тонна нахи пахта ба фурӯш гузошта шуд, ки нархи оғозии як тоннаи он 775 доллар муқаррар гашта буд. Ҳамаи маҳсулот ба 775-776 долларӣ фурӯхта шуд. Аз даҳ ҳазор тонна бензин амалан ҳазор тоннааш ба фурӯш рафта, мизоҷон ба як тоннаи он 135 долларӣ ҳақ доданд. Аз 3000 тонна сӯзишвории дизелӣ 1500 тоннааш ба фурӯш рафта, нархи як тоннаи он ба ҳисоби миёна 135-136 доллариро ташкил дод.

Прокати маъданҳои сиёҳ ба андозаи 2000 тонна ба фурӯш гузошта шуда, нархи оғозии савдо ба як тонна 160 доллари ИМА муқаррар гашта буд. Дар асл бошад, ҳар як тоннаи он ба 174—176 долларӣ фурӯхта шуд.

Ҳаҷмҳои номбаргардида бо шарти ҒСА фурӯхта шуда, аз рӯи натиҷаҳои савдо байни ташкилоти махсуси «Ӯзауксионсавдо» ва ғолибони савдои музояда ҳуҷҷатҳое ба имзо расиданд, ки ба расондa додани маҳсулот кафолат медиҳанд. Савдои навбатии музояда бо 11 июли соли 2002 таъин гардидааст.

Ҳамин тавр, гузарондани савдои музояда имкон дод, ки эҳтиёҷи тадбиргарон, намояндагони соҳибкории хурду миёна, ширкату фирмаҳои хориҷӣ ба маҳсулоти зарурӣ қонеъ гардонда шуда, нархҳои шартномавӣ то андозае баланд гарданд.

(Хабарнигори мо).

Илҳоми муштарӣ

Баҳори Каттаэҷ

Фасли баҳор, оби рӯд
То Дари Мурғак расид.
Хониши кабки дарӣ
Аз Дари Феҷак расид.

Бо кулаҳи арғувон,
Лолаи Пирвеш шукуфт.
Сояи абри баҳор
Бар Дари Аҷва нуҳуфт.

Майсаву ҳулбӯи нав
Қад—қади ҷӯ сар кашид.
З—обаки сарди Ҳумак
Ҷукриву торон чашид.

Косаи гулҳои тар,
Дар чамани Каттаэҷ.
Ҷони наве дамида,
Дар бадани Каттаэҷ.

Деҳаи ман

Ӯзбекистон,
Деҳаам як пораи туст,
Порае дар мағзи кӯҳсор...
Бо тане озор дида.
Тепаҳояш лухту урён,
Зулфакош аз хор раста.

Дӯст дорам деҳаамро
Бо раҳи каҷҷу килебаш,
Бо кӯҳистони харобаш,
Бо шубону бонувони тапписӯзаш...

Дӯст дорам деҳаамро
Деҳае бе шӯълаи газ,
Деҳае бе лӯлаи об.
Деҳае, ки ҳокими бегам
намебинад ба хоб.

Зайнаб ШОДМОНОВА, ноҳияи Нурато.

Тошканд дар солҳои истиқлолияти Ҷумҳурияти Ӯзбекистон ба таври шинохтанашаванда ҳусни худро тағир дод.Ба ин сохта ба истифода супурдани даҳҳо обектҳои таъиноти мухталиф мисол шуда метавонад. Алалхусус, сохтмони манзил, иншоотҳои варзишӣ доманадор гардидааст. Ба васеъву замонавӣ гардондани кӯчаҳо диққату эътибор калон аст.

Дар суратҳо: 1. Ана ҳамин қабил биноҳои осмонбӯс ба ҳусни кӯчаи ба номи Амир Темур ҳусни нав зам мекунанд. 2.Ҳавзаи обии Юнусобод.

Аксбардор: Рӯзмат ҶУМЪАНИЁЗОВ (УзА).

Дилҳои шикаста

(Аввалаш дар саҳифаи 3.)

— Шумо, ки маро ба фарзандӣ хондед, ривояте аз рӯзгори ҳазрати Собит ибни Нӯъмон ба ёдам мерасид. Падари Имом Аъзам...

Нурмуҳаммад низ ҳамон замон он ривоят ба хотир оварда, зери лаб табасум кард.

... Ҳазрати Собит ибни Нӯъмон лаби наҳраке дасту рӯй мешустанд, ки дар об себе омад. Гирифтанд, ба даҳон бурданд ва баъде, ки газиданд, ба сарашон бархӯрд, ки бе ризогии соҳиби себ ин кор кардаанд. Чӣ мешавад акнун? Фардо чӣ ҷавоб медиҳанд?

Лаб-лаби наҳрак рафта, дар боло боғе дида, яқин карданд, ки себе, ки хӯрданд, меваи ҳамин боғ. Боғбонро ёфта ӯро аз «гуноҳ»-е, ки карданд, огоҳ сохта, гуфтанд, ки « ба ман чӣ хидмат? Ва се сол хидмати ӯ карданду: тақсир, — гуфтанд рӯзе, — як умр хизмататон кунам, ба ҳамон себе, ки хӯрдам, розӣ мешавед? Не гӯед, ҳамчун ғулом маро фурӯшед ҳам, майлаш... Боғбон сахт мутаассир шуд. Бо чунин шахси худотарсе, ки аз фардо чӣ ҷавоб додан ин қадар андеша дорад, бори аввал дучор мегашт. Меҳраш тофт. Вале асроромез суханро аз дуртар сар кард: — Ба як шарт розиям.

— Бигӯед.

— Як духтар дорам. Ӯро ба занӣ қабул кунӣ, аз гуноҳат гузаштам. Лекин духтари ман маслуқ, нобино ва ношунаво. ..

Ҳуш аз сари ҳазрати Собит канд, вале ба худ гуфтанд, ки ба розӣ нашудан илоҷ нест. Охир, фардо хоҳанд пурсид, ки чӣ гуноҳ кардӣ ва чаро? Намегӯянд, ки зани ту кӣ буд. ..

— Розиям, — гуфтанд он Ҳазрат.

... Вале духтаре, ки ба он кас нишон доданд, тамоман дигар. Тозон, пеши боғбон рафтанд Ҳазрати Собит:

— Бубахшед, магар аз саҳв бошад, духтари дигаре ба ман нишон медиҳанд. Духтари шал, кӯр ва каре, ки гуфтед...

Боғбон хандид:— Саҳве нашуда. Духтари худ шал гуфтам ба он маънӣ, ки ӯ қадами беҷое аз ҳавлӣ берун наниҳода. Кӯр аст, чаро, ки рӯи номаҳраме надида. Кар аст, барои он, ки ҷуз зикри худо гӯшаш сухане нашунида. ..

Ҷамолиддин гуфт: Ростӣ, Наргиси шуморо ҳам чӣ хел духтар бошад гуфта, хаёлам ба куҷоҳо намерафт.

Лабхандзанон сар ба зер афканда буд Нурмуҳаммад. Дар олами орзуҳо сайр мекард. «Канӣ, зудтар тӯи арӯсӣ барпо мегашту...» Ва лаб кушод:

Ҳазрати Собит ба духтари он боғбон хонадор шуда, рӯзи нек диданд. Худо фарзандони қобилу солеҳи зиёде дод. Яке аз онҳо ҳазрати Имоми Аъзам — асосгузори мазҳаби ҳанафия. Аз нек чаро нек нарӯяд?

— Албатта, — гуфт андешаманд Ҷамолиддин, ки ӯро сӯҳбати гуворои Нурмуҳаммад хуш меомад. Ва аз наздикӣ бо чунин шахс дар дил ҳисси ифтихор ҳам дошт. Ифтихор низ дошт, ки ба наздикӣ, насиб бошад, фарзанди ҳамин соҳибхонаву ин хонадон хоҳад гашт. Вале ин, дареғо, ба ӯ насиб накард...

***

... Дар дили шаби сиёҳу ғамангез Нурмуҳаммади Зиё фикр мекарду фикр: Ҷамолиддин чӣ гуфтан мехост?

Вай ҳаминро фаҳмид, ки Наргис бегуноҳ.

Падар низ медонад, ки Наргис бегуноҳ. Дида дониста ба Ҷамолиддин заҳр додани ӯ ба ақл намегунҷад. Пас ин кори кист? Наход, ки ошпаззан Камола, ки зани порсову худоҷӯст ва солҳо боз дар хидмати ӯст, чунин карда? Душманон, болои сӯхта намакоб, гап баровардаанд: Наргис, ки падар ӯро зӯран ба Ҷамолиддин доданӣ буд, ба вай заҳр дода...

Оре, Камолаи ошпаззан зани отифае буд. Ба Ҷамолиддин ҳам чашми нек дошт. Ва ҳамқисматшавии ӯву Наргис мехост. Вале духтари ӯ Хушрӯз...

Ҷамолиддин Муҳаммади Урфӣ, ки ҷавон бошад ҳам, ба вай маъруфият насиб гашта буд, бадхоҳон дошт. Шоир Мир Собир яке аз онҳо ҳамдиёрони худаш. Ҷуз ин Мир Собир Наргисро дӯст медошт. Чун донист, ки Нурмуҳаммади Зиё духтари худ ба Урфӣ доданӣ, оташи рашку ҳасад дар дилаш забона зад, нафраташ дуболо гашт. Фиреб пеш гирифт. Ва ба даргоҳи Нурмуҳаммад роҳ ёфта, Хушрӯзро, ки он рӯз ҳамроҳи модар таом мепухт, ба даст гирифт. Ваъда дод, ки агар сир байнашон монад, ӯро ба занӣ мегирад. Забон як карданд ва Хушрӯз номаълум косаи таом ба Наргис дод, то пеши меҳмон барад... Вале чун фиреб хӯрдани худ фаҳмид, бо қаҳру алам Хушрӯз ба назди Ҷамолиддин рафт ва гуфт: «Ин кори Мир Собир, ҳамон ҷӯраи шоири худат». Аз ҳайрат боз монд даҳони Ҷамолиддин, ки баъди заҳр хӯрдан ҳолаш ба ҷое расида буд. Наргис бечора, аз он ки маҳз ӯ косаи заҳрдор ба вай дароз кардааст, аз шиддати изтироб. .. Илоҷе карда, Ҷамолиддин ба хонаи Нурмуҳаммад рафту дар ҳолати ҳаяҷон ва як тӯфони шадиди эҳсосот ба ӯ ними сухан гуфта тавонисту бас. «Наргис бегуноҳ».

Вале гунаҳкор кист? Гунаҳкорон киҳо, гуфта натавонист.

— Гуфтам, — гуфт Хушрӯз ба Мир Собир, баъди бозгашт аз назди Урфӣ назди вай даромада — Ҷамол ҳамааш фаҳмид. Медонам, ки ман ҳам, ки ба ҷинояти хунин шарикам, бе ҷазо нахоҳам монд, лекин ҳар чӣ бодо бод!

Мир Собир, нозасо ба лаб, тунд бархост ва бо тамоми қувва ба баногӯши духтар зад Хушрӯз парӯ афтод, хеле тапид, баъд хомӯш монд. Баъди муддате чун дид, ки Хушрӯз ҷон додааст, Мир Собир як ҳабашро, ки аз хизматгорони содиқаш буд, ҷеғ зад: — Инро дафъ кун. Дониста мон: рафту мурдааш ёбанд, мурдаи худат бенишон хоҳад гашт. Фаҳмо?

— Фаҳмо, — гуфт ҳабаш итоаткорона.

Вале Хушрӯз ҳанӯз намурда буд. Ҳабаш, ки марди худотарс буд, ӯро, ба хилвате бурда, ба рӯяш об зад. Чун ба худ омад, гуфт, ки даҳон накушод. Ва модараш Камоларо ҷеғ зада ҳар он чӣ рӯй дод, гуфт. Маслиҳат карданд. Хушрӯзро руст кунанд. Ва ҳабаш ба Мир Собир гӯяд, ки хотирҷамъ, ҷасадро ба ҷое гӯрондам, ки касе намеёбад. Овоза паҳн шуд, ки Хушрӯз гум шудааст.

Ҳарчанд ба сари Урфӣ расид, тафси алами Мир Собир паст нашуда буд. Гӯри ӯву Наргис дар як ҷо... Ӯ, ки акнун ба дарбор роҳ ёфта, эътибор пайдо карда буд, ба қаландаре фармуд, ки гӯри Урфиро кофта, устухонҳои ӯ ба қабристони Наҷаф баранд. Гӯиё чунин васият карда буд «ҷӯра»-и шоираш Урфӣ... Ҳамин тавр ҳам карданд. Гӯё дуи он номуродро «аз ҳам ҷудо» намуд Мир Собир. Вале худи ҳамон шаб хоб дид, ки ҳарду— Ҷамолиддину Наргис, даст ба дасти ҳам хандону шукуфон дар сайёри як боғанд. Ҷамолиддин ороставу пероста, Наргис низ бо дебои арӯсӣ. ..

Наргис хандон ба Мир Собир нигарист:—Биё бо мо!

Якбора ба сари Мир Собир зад, ки онҳо гузашта... Ва хоб мебинад. Дар хоб ҷеғ задани гузаштагон хуб не.

— Не-не! фарёд зад Мир Собир ва аз садои худ ваҳмида, ларзону арақшор, чашм кушод. Дилаш гуп-гуп мезад. «Чаро ин хел хоб дидам?— ӯро ваҳм фаро мегирифт.

Ва он рӯз субҳи бармаҳал, даме, ки мехост ба дарбор равад, дар кӯча. .. Хушрӯзро дида монд. «О, ин мурда буд-ку...» Модораш хушк шуда, ҷои худ шах шуд. Худоё. ..

Ҳар қадар Хушрӯз сӯяш меомад, ҷони Мир Собир ба гулӯ, ба даҳон, ба лаб наздиктар омада, ба баромадан омада мегашт.

Муҳаммад ШОДӢ.

Турфа олам

Сари аз санг ҳам сахт

Шаҳрванди шаҳри Гранадаи Испониё Алекcандро Осорно шахсонеро, дар сар тӯбро бозӣ медоронанд, алалхусус футболбозонро дида, як табассуми нимҷиддие карда мемонад ва он сабаб дорад. Чунки аксари онҳо бо тарсу бим ба тӯб назар меафкананд, мабодо чирк набошад, ё ба дарунаш ягон чизи сахтро наандохта бошанд, гӯён. Осорно бошад, тӯби дилхоҳро дар сар бозӣ медоронад ва мудом хотирҷамъ ҳаракат мекунад. Чунки вай аз хурдӣ бо сангбардорӣ машқ карда, устухони сарашро обутоб додааст ва алҳол сангҳои вазнашон мухталифро аз 4-5 метр баландӣ бе ягон тарсу бим қабул мекунад.

Духтурон пештар ин амалиёти ӯро чашмбандӣ пиндошта буданд. Баъд аз муоинаи тиббӣ гузаштан маълум мегардид, ки устухони сари ӯ нисбати дигар шахсон хеле бақувват буда, ба иборае аз санг ҳам сахттар мебошад.

Вуҷуди ба хокистар табдилёфта

Аз азал маълум аст, ки вуҷуди инсонҳое худ аз худ оташ гирифта, ба як мушт хокистар табдил меёфт. Бино ба назарияи уламо, ин гуна инсонҳо майзада буда, дар пайкарашон спирт чунон ҳазм шудааст, ки бо сабаби ночизе оташ гирифтанаш аз эҳтимол холӣ нест.

Шаби 1 июли соли 1951 пайкараи Мари Ризер (аз иёлоти Флорида) ба сутуни оташин табдил ёфт. Субҳ бонуи хонаи ҳамсоя бо мақсади барқияро супурдан ба дари ӯ ангушт зад. Вале садое набаромад. Дастаки дар ба андозае сӯзон буд, ки дошта намешуд. Бону тармимгаронро, ки дуртар машғули кор буданд, ба ёрӣ даъват намуд. Тармимгарон дарро кушоданд, фишори ҳавои сӯзон ононро ба пас тела дод. Аз кампири лӯнда ному нишоне набуд, рахти хоб холӣ, дар васати девори байни ошхонаву хонаи хоб забонаи оташаке ба назар мерасид.

Оташнишонҳо сатҳи девори сӯхтаро аз назар гузарониданд. Доираи сиёҳшуда, ҷигари сатҳаш сӯхта, сутунмӯҳраи порашуда ва устухони сари марҳум манзараи даҳшатнокеро пеши назарҳо менамуд.

Гурӯҳи махсуси оташнишонҳо ба хулосае омаданд, ки аз рӯи Фарангейт пайкари Мари Ризер дар 2000 дараҷа гармӣ ба хокистар табдил ёфтааст. Дар ин ҳолат сӯхтор бояд ҳамагӣ чор соат давом кунад.

Патолог-анатом Уилтон Кротмен, ки дар тафтиш бо гурӯҳи махсуси оташнишонҳо буд, гуфт, ки ба чунин муаммо бори аввал рӯ ба рӯ меояд.

Савдо бо пӯсти инсон ва никоҳ бо хориҷиён

Политсаи Танзания гурӯҳи ҷинояткоронеро фош намуд, ки бо пӯсти инсон савдоро амалӣ гардондаанд. Мувофиқи хабарҳо ҷинояткорон асосан ҷавононро кушта, пӯсти онҳоро мегирифтаанд. Баъд пӯстро ош дода, ба афсунгарони Камерун, Замбия, Африқои Ҷанубӣ, Ҷумҳурияти Малавӣ барин давлатҳо аз ду ҳазор то даҳ ҳазор долларӣ мефурӯхтаанд. Афсунгарон бошанд, пӯстҳоро барои амалӣ гардондани расму оинҳои худашон истифода мебурдаанд.

Вақтҳои охир бошад, миқдори никоҳи чиниён бо хориҷиён пайваста меафзояд. Масалан, дар яке аз марказҳои калонтарини саноатии мамлакат—шаҳри Тянзин, ки тақрибан 120 километр дуртар аз пойтахти мамлакат воқест, вақтҳои охир миқдори никоҳҳои муштарак бо хориҷиён афзудааст. Маълумотҳои оморӣ собит мекунанд, ки чунин издивоҷро бо ҷопониҳо бештар меписандидаанд. Баъдан аз рӯйхати оилаҳои муштарак намояндагони Амрико, Канада, Англия ҷо пайдо кардаанд.

Панҷоҳ «сухан» ба делфинҳо

Мулоқот байни одамон ва делфинҳо дар солҳои наздик ба дараҷаи баланд гардиданаш ҳеҷ гап нест. Олим Херман, ки бо делфинҳо сару кордор аст, яъне бо онҳо тадқиқотҳоро пеш мебарад, дар ин бора фикру мулоҳизаҳои хешро баён сохта, зикр намуд, ки делфинҳои дар ихтиёраш бударо бо воситаҳои мухталиф барои фаҳмида гирифтани забони инсон одат мекунонад. Чунончӣ, агар вай дастонашро ба ҳам наздик кунад, дар он сурат делфинҳо ҳатман меҷаҳанд. Ба гуфтаи олим ҳаҷми «луғат» ҳам мувофиқи ана ҳамин ҳаракатҳо ба панҷоҳ «сухан» баробар гардидааст.

— Ман бо ишораи ҳаракатҳо, яъне ана ҳамин панҷоҳ «сухан» онҳоро ба ҳаракат медарорам. Вале худи делфинҳо чӣ мақсад доранд, ба ман фаҳмо нест,— гуфт олим дар яке аз нишастҳои матбуотӣ.— Алҳол тамоми воситаҳоро истифода мебарам, то ки аз мақсади ҳақиқии делфинҳо бохабар гардам.

Политсаи андозро бохабар месозанд

«Алло, ин рақами 117?! Гвардияи молиявист? Салом, ман ба шумоён ҳаминро расонданиам:дирӯз дар назди духтури муолиҷагарам будам, нишонии он фалон асту ному номи авлодиаш фалон... Ӯ баъди муолиҷа ба ман квитансияро дар бобати супурдани ҳақ дод...». «Сенора, ном, номи авлодии шумо, дар куҷо истиқомат доред, рақами телефонатон;»

«Марҳамат навишта гиред».

Ҳар рӯз ба идораи қитъаҳои гвардияи молиявӣ — политсаи андоз ҳазорон одамон бо ҳамин мазмун занг мезананд. Бояд тазаккур дод, ки дар ҳамаи идораҳои қитъаҳои ҳамин гвардия дар саросари Италиё телефон гузошта шудаасту рақами он 117 мебошад. Дар идораи мазкур асосан афсарон хизмат мекунанд ва ҳама дар бар либосҳои ранги зардро доранд. Аз ҳамин сабаб дар саросари мамлакат онҳоро баъзан «оташона зард» гӯён ба забон мегиранд.

Масалан, танҳо ба як қитъаи гвардияи молиявӣ, ки дар кӯчаи Номентани пойтахти Италиё воқеъ аст, ҳар рӯз тақрибан 150 кас занг мезананд, аз хусуси хароҷоту даромадашон хабардор месозанд. Ҳисобу китобҳо нишон медиҳанд, ки 70 фоизи онҳо асосан маълумотҳои нодурустро пешкаш мекунанд. 30 фоиз ин маълумотҳо дар бораи кормандони тарабхонаҳо, меҳмонхонаҳо, сартарошхонаҳо, алалхусус масканҳои хизматрасонӣ мебошад. Политсиа албатта, онҳоро хуфиёна месанҷад ва барои қонуншиканиашон одатан муҷозоти иқтисодӣ эълон мекунад. Баъзеҳо бо ҷаримаи калон халос мешаванд, баъзеяшон бошанд, аз рухсатнома маҳрум мегарданд. Барои гирифтани рухсатномаи нав маблағи зиёд талаб карда мешавад. Ва тадбирҳои андешидашуда барои ба тартиб афтидани низоми андоз ва бо ҳамин рушду камол ёфтани соҳаҳои хоҷагии халқ мадад мерасонад.

Дар ҳамкорӣ бо олимони фаронсавӣ

Дар доираи барномаи илмиву фарҳангии «Вохӯриҳои рӯзи чоршанбе», ки дар Пажӯҳишгоҳи тадқиқотии Осиёи Марказии Фаронса гузаронда мешавад, дар Тошканд тадбири навбатӣ ба амал омад, ки боиси майлу шавқи калони олимони ӯзбекистонӣ гардид.

Мирей Корбе — директори маҷаллаи «Соли эпиграфӣ» ва сарвари илмии Маркази миллии тадқиқотҳои илмии Париж таҳти унвони «Муаммоҳои омӯзиши таърихи катибаҳо баробари муқоиса кардани шаклҳои ба ҳам монанди онҳо дар минтақаҳои мухталифи Аврупову Осиё» лексия хонд.

— Дар Самарқанд шуда, ман тасдиқи ҳуҷҷатиро оид тадқиқотҳоямон пайдо кардам,— гуфт олими фаронсавӣ ҳангоми хондани лексия. Дар байни онҳо зернавиштҳое буданд, ки асрҳои миёна дар деворҳои иншоотҳои ҳукмдорони Афросиёб сабт ёфтаанд. Яке аз онҳо дар пушти ҳайкали сафир иншо гардида буд, ки онро дар санъати тасвирии румиён дарёфташ душвор аст.

Мисоли дигар: дар деворҳои иншоотҳои асримиёнагии Шарқ, аз он ҷумла дар Ӯзбекистон, дар саҳифаҳои Қуръон, ки диндорон кашидани ҷисмҳои зиндаро манъ кардаанд, хатҳои зебо баробари сурати наботот саҳифаҳоро зеб додаанд.

Ва усули мазкур дар Аврупо, махсусан дар асрҳои миёна дар давраи Эҳё анъаноти дуру дароз пайдо кардааст. Дар садаҳои XIX-XV дар санъати тасвирӣ, аз он ҷумла дар Италиё ба истифода бурдани лентаҳои бадей шурӯъ карданд, ки дар он номи қаҳрамон ва ё номи маҳал дар баъзе лаҳзаҳо мавзӯи он иншо гардидаанд. Ва онро мо дар санъати тасвирии Шарқ ҳам бештар мушоҳида мекунем.

Дар садаи XX бисёр мусаввирон ин анъанаро аз нав ҷорӣ мекунанд. Ва онро дар эҷодиёти рассомони Шарқ ҳам мебинем. Ҳол он ки ин усул дар санъати румӣ то асри якуми садаи мо ҳукми анъанавӣ пайдо карда будааст.

Тадқиқотҳои сершумори олимон имкон дод, ки маводҳои шавқовар оиди санъати атиқа, румӣ ба даст оянд. Ва онҳоро муқоиса карда, ба хулоса омадан мумкин аст, ки Шарқу Ғарб ба ҳам таъсири назаррас расондаанд.

Анъаноти навиштани зернавиштҳоро дар мамлакатҳои мусалмонӣ, аз он ҷумла дар ёдгориҳои садаҳои X-XIX то солшумории мо, аз он ҷумла дар Ӯзбекистон низ мушоҳида кардан мумкин аст, гуфт дар хотимаи лексияаш Корбе хонум.

Дар доираи «Мулоқотҳои рӯзҳои чоршанбе» бисёр олимони номдор, арбобони давлативу ҷамъиятӣ, дипломатҳо иштирок намуданд ва онҳо дар ин бобат фикру мулоҳизаҳои хешро баён сохтанд:

Морис Эимар, профессор ва директори оид ба корҳои илмии Мактаби тадқиқотҳои олии илмҳои ҷамъиятӣ, директори Бунёди тадқиқотҳои ҷамъиятшиносӣ:

— Ман бори аввал дар Ӯзбекистон меҳмон мебошам. Дар тӯли як ҳафтаи сафар аз меҳмоннавозии халқи ӯзбек ва иқлими ин кишвар сарам ба осмон расид. Ошно гардидан бо ёдгориҳои меъморӣ ва обидаҳои таърихии қадимаи Самарқанду Бухоро — шаҳрҳои аз ҳама ободу зебо дар қад-қади Роҳи бузурги абрешим, дидан кардани осорхонаҳои сершумор, амалан собит мекунад,ки мамлакати шумоён то чӣ қадар соҳиби мероси бои фарҳангӣ мебошад. Харобаҳои яке аз шаҳрҳои қадима- димнаи Канка,ки дар наздикии Тошканд воқеъ аст, ба ман таассуроти фаромӯшнопазире боқӣ гузошт.

Жак Андрэ Костӣ — Сафири Фавқулодда ва Мухтори Ҷумҳурияти Фаронса дар Ӯзбекистон, **Винсент Фурнё** — директори ИФЕАС зикр намуданд:

— Чунин равобит, ки ба амал меояд, бахусус мунозираҳо барои мубодилаи ғояҳои илмӣ, комёбиҳои фарҳангӣ, билохира барои ҳамдигарро ғанӣ сохтани мамлакату халқҳо кӯмаки калон мерасонад. Натиҷаҳои чунин мулоқотро яке аз усулҳои эҳёи анъаноти мубодилаи интеллектуалӣ номидан метавон ,ки байни давлатҳо ва халқҳои Осиё ва Аврупо дар айёми арзи ҳастии Роҳи бузурги абрешим мавҷуд буд.

Сергей ҚУРБОНОВ,
мухбири ОИ «Ҷаҳон».

Ҷавонии беғубор.
Акси манзаравии Турғунбек МАҲКАМОВ.

Илм ва имон

Аз неъматҳои моддӣ ва маънавие, ки Худованд ба бандаҳояш ато намудааст илм аст.

Донистан, сифати бузургтарини инсонист, ки ӯро бо роҳи маданиятнокӣ раҳнамун месозад.

Маълум аст, ки бе дониш тараққиёт нест ва шуда наметавонад. Ва ҷаҳолат одамонро саодатманд намуда наметавонад.

Ҳар шахсе, ки азм дорад ягон чизро омӯзад, бояд чор марҳиларо тай намояд.

Бе риояи ин чор чиз ба мақсад расида наметавонад:

1. Шак — он аст, ки барои будан ё набудан ягон далел набошад.

2.Гумон — он аст, ки барои будани ин ё он чиз қисман далел бошад.

3.Илм, дониш — он аст, ки барои вуҷуд доштани ин ё он мафҳум 90-100 фоиз далел бошад.

Маънои илм, дониш,донистани ҳақиқат аст. Барои ба дараҷаи дониши комил расидан инсон бояд соҳиби чор фазилати худодод бошад:

а) ақл: (бо ақл шинохтани ашё, яъне дарккунӣ).

б) фикр: (қобилияти фикркунӣ дошта бошад).

в) таҷриба: (бо ҳамон чиз сари кор доштан).

г) хулоса: (чаро ин тавр ё он тавр, агар он тавр мешуд, чӣ мешуд - яъне таҳлил ва хулосабарорӣ).

Натиҷаи ин чор фазилати худодод ҳақиқати илмист.

4. Имон — бо ақли худ шинохта бо дили худ тасдиқ намудан аст. Дараҷаи болоии имон он аст, ки аз ҳар гуна шакку шубҳа орӣ бошад.

1. Саволе ба миён омаданаш табиист, ки дар кадом ҳолатҳо шак роҳ наёбад.

а) Он чизе, ки бо чашм дида мешавад:

б) Он чизе, ки бо гӯш шунида мешавад:

в) Он чизе, ки бо даст дошта мешавад:

г) Он чизе, ки бо бинӣ бӯй карда мешавад:

д) Он чизе, ки бо забон чашида мешавад.

Ғайр аз ин панҷ ҳисси моддӣ боз ду ҳисси ғайримоддӣ вуҷуд дорад, ки ҷамъан ҳафт мешавад:

е) ҳисси пайбарӣ:

ё) ҳисси гувоҳии дил ва қабули ҳиссиёти инсонӣ дохил мешавад.

2.Хабарҳои рост: мавҷуд будани давлати Амрико ё Афғонистон, ҳодиса, воқеаҳои таърихӣ амсоли ҷангҳои ҷаҳонӣ.

3.Инкор накардани баъзе чизҳое, ки ба воситаи ҳиссиёт дарк намекунем, амсоли: мавҷҳои радио ва телевизион ҳама вақт ҳастанд, лекин радио ва телевизор набошад, намешунавем ва намебинем.

4. Қувваи хаёл, чизе ки бо чашм надидаем, лекин бо қувваи хаёл барқарор кардан мумкин, амсоли: дев, аждаҳо. Рассомҳо бо қувваи хаёл расми аждаҳоро дар шаклҳои ҳайвоноти бадвоҳимаи моддӣ тасвир менамоянд: сари аждаҳоро бо сари шер, танаи вайро бо тани мор, қанотаашро бо қаноти парранда кашида, ҳайвони даррандаи бадвоҳимаеро тасвир менамоянд.

5. Ба воситаи ақл дарк намудани баъзе ҳодиса, воқеаҳо, ки дар асл дуруст нест. Ҳангоми ташнагӣ дар дашту биёбонҳо пайдо шудани сароб ба воситаи ақл дарк кардан, ки ин об несту сароб аст.

6. Ҳар як шахс қатъи назар аз ирқу нажод ва дину мазҳабаш ҳангоми ба таҳлука ва мусибат афтодан беихтиёр ба Аллоҳ муроҷиат мекунад.Маълум, ки бо қувваи ақл моҳияти илмро дарк кардан мумкин. Худи ақл яке аз неъматҳои беҳтарине, ки Аллоҳ таоло бар бандагонаш додааст. Дар Қуръони Карим 50 маротиба калимаи ақл ва 10 маротиба калимаи оқилон корбаст шудааст.

Абӯнаср Форобӣ навиштааст: «Соҳибақл касеро меноманд, ки зеҳни тез, соҳибидрок ва фозил бошад. Ин гуна инсон қобилият ва идроки худро ба иҷрои корҳои нек сарф мекунад ва худро аз корҳои зишт муҳофизат менамояд».

Профессор Иброҳим Ҳаққулов дар китоби худ «Тасаввуф ва шеърият» аз нуқтаи назари аҳли тасаввуф ба ақл чунин таъриф додааст:

Ақл— ин нури илоҳист ва ду қисмат дорад:

1. Ақли кулл-ақли илоҳӣ, соҳибқудрат, ақли мутлақ буда, аз таҷаллии фаъоли илоҳӣ иборат аст. Аввалин ақле,ки ба дунё фиристода шудааст «Ақли аввал» ё худ, «Рӯҳи аъзам» ном дорад. Инчунин, ҳақиқати Муҳаммадия ҳам ақли кулл ном дорад. Аз ақли кулл, нафси кулл ба миён омадааст, ки ӯро «Лавҳул маҳфуз» меноманд.

2. Ақли ҷузъ—ҳаёти инсонӣ, одоби зиндагонӣ, ақле, ки ба фаъолият алоқаманд аст. Ақли ҷузъ боз дар навбати худ ду қисмат мешавад:

а) Ақли маод— ақле, ки аз илҳом ва ирфон саршор буда, инсонро аз охират хабардор месозад. Ин ақл хоси одамони боимон аст.

б) Ақли маош—ақле, ки бахри фаҳми дунёи ҳастӣ хизмат мекунад. Ин ақл хоси инсонҳои боқимонда.

Мақолҳои халқие, ки «ақл зеби инсон аст», «ақл аз об мусаффо» беҳуда пайдо нашудаанд.

Ҳар як инсони соҳибмаърифат мехоҳад, ки боақлу идрок бошад. Натанҳо худаш атрофаш, фарзандонаш бо ақл бошанд. Лекин гоҳо фаромӯш мекунем, ки махзани ақл ин оила аст. Бинобарон падару модарон бахри тарбияи фарзандҳояшон заҳмат ба харҷ диҳанд. Ба ҳар саволи фарзандонашон ҷавобҳои дақиқ диҳанд, онҳоро бахри дарк кардани муҳит тайёр созанд.

Одамони боақл худашро, муҳиташро, ватанашро, падару модар ва халқу миллаташро дӯст медорад. Ононе, ки ақли худро ба кор меандозанд, дар ҳаёт фақат корҳои некро анҷом медиҳанд ва ба ҷамъият нафърасонӣ мекунанд.

Фарҳод ИСОМИДДИНОВ,
устоди Донишкадаи омӯзгории Ангрен, номзади улуми филологӣ.

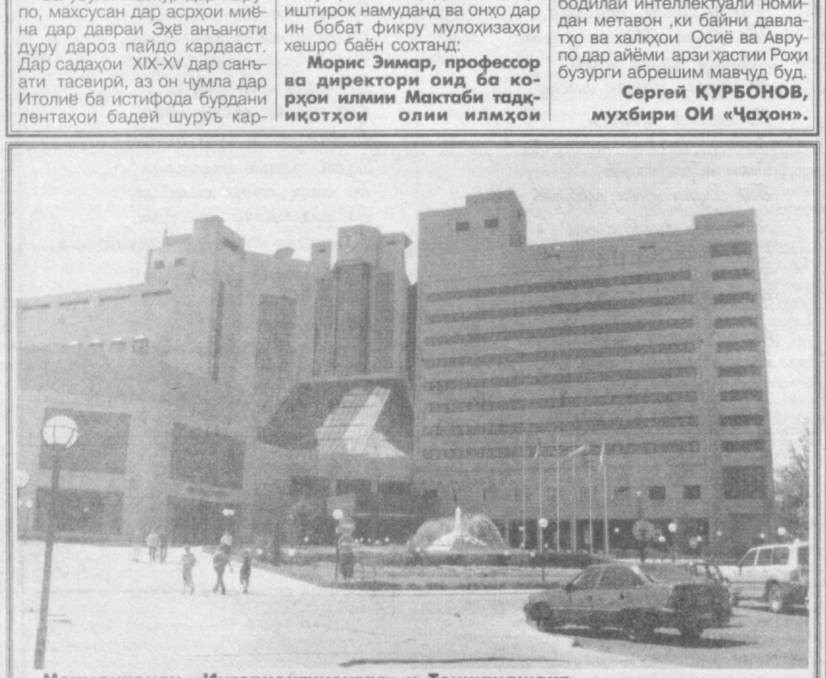

Меҳмонхонаи «Интерконтинентал»-и Тошандшаҳр.
Аксбардор: Владимир ПОРТНОВ.

Овози тоҷик

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси.
Тожик тилида нашр этилади.

Сармуҳаррир Эсон Турдиқулов.

Рӯзнома ҳафтае ду маротиба: рӯзҳои чоршанбе ва шанбе чоп мешавад.

Рӯзнома дар компутерхонаи идора чинда, саҳифабанд гардид.

Ҳаҷми насри бадей, очерку мақола аз 5 саҳифаи чопи ду интервалӣ ва шеър аз 50 мисраъ зиёд бошад, идора қабул намекунад. Рӯзнома ба мактубҳои интишорнашуда ҷавоб намегардонад.

Рӯзнома дар Кумитаи давлатии матбуоти Ӯзбекистон номнавис гардидааст. Тартиби номнависшуда № 16. Г - 543.
Теъдоди чоп 3000.

Ҳисоби сурати мо дар бонк:
Х/С 20212000800101767001,
МФО 00423. Шӯъбаи Меҳнати ЖСБ дар шаҳри Тошканд.

Муҳаррири навбатдор: **Т. ОЛИМБОЕВ.**
Мусаҳҳеҳон: ДОДОБОЕВА М.
ФАЁЗОВА Т.
Саҳифабанд: А. Нарзиев.

Нишонии мо:
700047 ш.Тошканд, кӯчаи Матбуотчилар, 32.
Телефонҳо: қабулгоҳ 133 - 82 - 83; шӯъбаи мактубҳо ва корҳои оммавӣ 136 - 57 - 28.
Индекси обуна 170.

Матбааи табъу нашри Ширкати саҳҳомии «Шарқ», нишонии корхона: кӯчаи Буюк Турон, хонаи 41.